

ნაწილი I : საგაკვეთილო გეგმები

თავი 1 (დაწყებითი სკოლა, 1 კლასი)

მე მაქვს სახელი - ჩვენ გვაქვს სკოლა

ა) გაკვეთილის გეგმა

	ძირითადი კითხვა/ გაკვეთილის თემა	ძირითადი ამოცანა	რესურსები
გაკვეთილი 1	მოსწავლეები ეცნობიან ერთმანეთის სახელებს.	მოსწავლეები წარადგენენ ერთმანეთს სახელებით.	ფერადი ქაღალდის ფურცლები
გაკვეთილები 2 და 3	რამდენად მრავალფეროვანია ჩვენი კლასი?	მოსწავლეები ქმნიან ყვავილებს, შუაში თავიანთი ფოტოსურათებით. ამ ყვავილებისაგან ადგენენ თაიგულს.	ფერადი ქაღალდის ფურცლები, ყველა მოსწავლის პატარა ფოტოსურათები, ერთი დიდი ფორმატის ფურცელი
გაკვეთილი 4	რა ვიცი ერთმანეთის შესახებ	პლენარულ სესიაზე განხილვა	(დასრულებული პოსტერი)

ბ) საფუძველი და საგანმანათლებლო მიზნები

მოსწავლეები ეცნობიან ერთმანეთს სახელებით. ისინი აცნობიერებენ, რომ თითოეულმა მათგანმა დაბადებისთანავე მიიღო სახელი, რომელიც მათ სხვებისაგან განასხვავებს. ასევე, აცნობიერებენ, რომ მათი სახელები მათ საკუთრებას წარმოადგენს და მათი ჩამორთმევა არავის შეუძლია.

მოსწავლეებს ესმით, რომ სხვადასხვა სახელი პიროვნებებს ერთმანეთისაგან განასხვავებს, და ყველა ერთად, ყვავილების დიდი და ლამაზი თაიგულის მსგავსად, ერთ კლასს ქმნის. ყვავილების თაიგულის ნაცვლად, შეგიძლიათ, მოსწავლეებს შესთავაზოთ წვიმის წვეთების ან მატარებლის ვაგონების, მუსიკალური ნოტების, ასაწყობი თავსატეხის შემადგენელი ნაწილების და ა. შ. დამზადება ცენტრში მათი ფოტოებით. ყველა შემთხვევაში, ერთი რამ ცხადი უნდა იყოს: ჩვენ ყველანი ერთად უფრო მეტს წარმოვადგენთ, ვიდრე მხოლოდ შემადგენელი ნაწილები. ჩვენ ერთად თაიგულს ვქმნით, ან ღრუბელს, ან ტბას, ან მატარებელს, მელოდიას, რაიმე სრულყოფილ სურათს და ა.შ.

მოსწავლეები აცნობიერებენ, რომ კლასი შეადგენს შემსწავლელთა საზოგადოებას.

მოსწავლეებს ესმით და აფასებენ იმას, რომ სკოლა მათ ეხმარება მოცემულ მომენტში - და დაეხმარება მომავალშიც - რათა თითოეულმა მათგანმა, და ყველამ ერთად, მეტი ისწავლოს და მეტი ცოდნა და უნარები შეიძინოს.

ისინი აღმოაჩენენ, რომ სკოლაში სიარული მხოლოდ მოვალეობას არ წარმოადგენს, სკოლის შექმნა უკავშირდება მათ უფლებას, იარონ სკოლაში და მიიღონ განათლება, ხოლო მშობლები, მასწავლებლები და სახელმწიფო უზრუნველყოფს მათი ამ უფლების დაცვას.

გ) ძირითადი კითხვები 1 თავის შესაჯამებლად

ბავშვთა უფლებების პრაქტიკაში გამოცდა	ბავშვთა უფლებების სიღრმისეულად გაცნობა	ბავშვთა უფლებების დანერგვა
მასწავლებელი		
როგორ და რა საშუალებებით არის დაცული ბავშვთა უფლებები საკლასო გარემოში და სასკოლო საზოგადოებაში?	რა იციან მოსწავლეებმა ბავშვთა უფლებების შესახებ?	მოსწავლეები სწავლობენ, როგორ იმოქმედონ სკოლის გარეთ შექმნილ სიტუაციებში: რა ცოდნა შეიძინეს, რომელიც მათ მომავალ ცხოვრებაში გამოადგებათ?
სკოლა ჩვენი ცხოვრების ნაწილს შეადგენს; კლასი, თავისთავად, მიკროსაზოგადოებაა. მისი სიმბოლო მოსწავლეების მიერ დამზადებული თაიგულია. მოცემული თავის გავლისას, მოსწავლეები ერკვევიან ბავშვის იმ უფლებებში, რომლებიც აქ მოყვანილ მუხლებშია მოცემული.	მუხლები 7 და 28 (იხ. დანართი: გაერთიანებული ერების ორგანიზაციის კონვენცია ბავშვის უფლებების შესახებ)	მოსწავლეები მონაწილეობენ გადაწყვეტილების მიღებაში იმასთან დაკავშირებით, თუ სად გამოვიჩინოთ მათ მიერ შექმნილი პოსტერი ყვავილების თაიგულით.
მოსწავლეები		
რა გამოცდილება მივიღე კლასში, ბავშვთა უფლებების თვალსაზრისით?	რა შევისწავლე ბავშვთა უფლებების შესახებ?	როგორ შემიძლია ვიმოქმედო ამის შემდეგ?
<p>ყველა ჩვენთაგანი განსაკუთრებულია.</p> <p>ყველა მოსწავლეს სიხარულით ხვდებიან კლასში.</p> <p>დასანანი იქნება, თუ რომელიმე ჩვენგანს გაკვეთილების გაცდენა მოუწევს.</p> <p>ჩვენ ყველას თანაბარი უფლებები გვაქვს.</p>	<p>ჩვენ, ბავშვებს, განსაკუთრებული უფლებები გვაქვს:</p> <p>ჩვენ გვაქვს სახელი, რომლის ჩამორთმევაც ჩვენთვის არავის შეუძლია (მუხლი 7).</p> <p>ჩვენ გვაქვს უფლება, ვიაროთ სკოლაში და ვისწავლოთ წერა-კითხვა. (მუხლი 28) სკოლის დახმარების გარეშე, შემდგომ ცხოვრებაში, ვერავინ შეძლებს სამსახურის შოვნას.</p>	<p>მე ახლა ვიცი, რომ თავს უკეთ ვგრძნობ, როგორც კლასის ერთ-ერთი მოსწავლე; ჩვენ ერთად კარგი გუნდი ვართ.</p> <p>მე ვეცდები, დავეხმარო სხვა მოსწავლეებს, რათა მათ თავი ისევე კარგად იგრძნონ კლასში, როგორც მე ვგრძნობ.</p>

დ) მსვლელობა

გაკვეთილი 1

მოსწავლეები სხდებიან წრეზე. ამ წრის შუაში, იატაკზე, განლაგებულია გულების ფორმაზე გამოჭრილი ფერადი ქაღალდის ფურცლები. თითოეულ გულზე თითო მოსწავლის სახელი წერია და თითოეულ მათგანზე მობმულია ბაფთა. ერთ-ერთ გულზე მასწავლებლის სახელი წერია და იგი სხვა გულების შუაშია მოთავსებული.

მასწავლებელი ამხნევებს მოსწავლეებს, რათა მათ ერთმანეთთან დიალოგი გამართონ:

- ყველამ ვიცით ერთმანეთის სახელები? ვინ ვინ არის?
- თითოეული მოსწავლე იღებს თითო გულს, რომელზეც სხვა მოსწავლის სახელი წერია. რა მომწონს მე ამ ბავშვში? რა გაგვიკეთებია ერთად? რა დამაკლდებოდა, აქ რომ არ იყოს?
- სხვა კითხვები, რომლებიც შეიძლება ჩავრთოთ მოსწავლეების საუბარში: რას იტყოდა სხვა ვინმე ამ ბავშვის შესახებ, მაგალითად, მასწავლებელი, ოჯახის რომელიმე წევრი, როგორ დაახასიათებდა იგი საკუთარ თავს, როგორ დაახასიათებდა მას მისი მეგობარი, საკლასო ოთახში მყოფი რომელიმე პირი, სკოლა ან საზოგადოება?

ყველა მოსწავლე საუბრობს კლასის სხვა რომელიმე მოსწავლეზე და გულს, რომელზეც ამ მოსწავლის სახელი წერია, გადასცემს მას.

ყველა მოსწავლე ინახავს გულს, რომელზეც მისი საკუთარი სახელი წერია. (ეს გაგრძელდება მომდევნო გაკვეთილებზეც მანამ, სანამ მოსწავლეები ერთმანეთს უკეთ არ გაიცნობენ.)

მასწავლებელი სვამს შეკითხვას: „რატომ შევარჩიე სხვადასხვა ფერის ფურცლები და ყველას სახელი ერთი ფერის ფურცელზე რატომ არ დავწერე?“

მასწავლებელი სთხოვს მოსწავლეებს, შემდეგ გაკვეთილზე საკუთარი პატარა ფოტოსურათები მოიტანონ (მასწავლებელს, ამის ნაცვლად, შეუძლია თავად გადაუღოს ფოტოები მოსწავლეებს).

გაკვეთილები 2 და 3

მასწავლებელი უხსნის მოსწავლეებს: მსოფლიოს ყველა ბავშვი ერთმანეთისაგან განსხვავდება. თითოეული ბავშვი განსაკუთრებულია თავისი გარეგნობით, მახასიათებლებით, ხასიათით, სახელით!

ბავშვებს აქვთ თავიანთი უფლებები - „ბავშვის უფლებები“, რომელიც აღიარებულია მსოფლიოს თითქმის ყველა ქვეყნის მიერ. ეს უფლებები ერთმანეთისაგან განსხვავდება, მაგალითად:

- ბავშვს აქვს უფლება, ჰქონდეს სახელი (მუხლი 7);
- ბავშვს აქვს უფლება, მიიღოს განათლება სკოლაში (მუხლი 28).

ვინმემ რომ მოგმართოთ, ამისათვის უნდა გქონდეთ სახელი. ამრიგად, მნიშვნელოვანია, ვიცოდეთ ერთმანეთის სახელები!

დისკუსია კლასში. დასკვნა: ყველა ჩვენგანი, ჩვენი განსხვავებული მახასიათებლებით, განსხვავებული ხასიათით, განსხვავებული გარეგნობით, ვქმნით ამ კლასს.

ჩვენ უნდა შევქმნათ ჩვენი კლასის სურათი, არა გულებით, არამედ ყვავილებით. საყვავილე წარმოადგენს სკოლას, სკოლის შენობას ან ჩვენს საკლასო ოთახს; ხოლო ყოველი ჩვენგანი არის ყვავილი. ჩვენ გარეშე სკოლაც არ იქნებოდა, სკოლა ცარიელ საყვავილეს დაემსგავსებოდა.

მასწავლებელი მოსწავლეებს აცნობს დავალების შესრულებისას განსახორციელებელ პროცედურათა თანმიმდევრობას:

- თითოეული მოსწავლე მუშაობს საკუთარი ყვავილის შექმნაზე.
- ისინი აფერადებენ ყვავილის ფურცლებს და თავიანთ ფოტოებს ყვავილის გულის ადგილზე აკრავენ.
- ყვავილები ერთად გროვდება და კეთდება თაიგული.
- მოსწავლეები თაიგულს აკრავენ პოსტერზე.
- ამგვარად, ჩვენ ჩვენი კლასის ფერად პოსტერს ვქმნით.

მოსწავლეებს ეძლევათ დრო დასაფიქრებლად, მათ უნდა წარმოიდგინონ, როგორი უნდა იყოს პოსტერი და გამოთქვან მოსაზრებები. მასწავლებელი ისმენს და ინიშნავს მათ მოსაზრებებსა და იდეებს. მოსწავლეები საკუთარ მოსაზრებებს თავისუფლად გამოთქვამენ, სავარაუდოდ, შემდეგ კითხვებზე პასუხების სახით:

- რას აღნიშნავს თითოეული ყვავილი?
- რას აღნიშნავს საყვავილე?
- რატომ არის მნიშვნელოვანი, გქონდეს სახელი?

იმის მიხედვით, თუ რა დრო ეძლევათ მოსწავლეებს დავალების შესასრულებლად და რა სამუშაო მასალა აქვს მათთვის მომზადებული მასწავლებელს, მოცემული აქტივობა შესაძლებელია რამდენიმე განსხვავებული გზით წარიმართოს, მაგალითად:

- მოსწავლეებს შეუძლიათ თავად დახატონ, გამოჭრან და მორთონ ყვავილები, ან მათ მასწავლებელი აძლევს უკვე გამოჭრილ ყვავილებს, რომლებსაც ისინი საკუთარი გემოვნებით აფორმებენ.
- მასწავლებელს მომზადებული აქვს ყვავილების გულები, მოსწავლეები თავად ქმნიან ყვავილის ფურცლებსა და გვირგვინს.
- მოსწავლეების ფოტოები ამოჭრილია ისე, რომ მათი სახეები ყვავილის გულს მოერგოს.

მოსწავლეები, რომლებიც სხვებზე ადრე დაასრულებენ სამუშაოს, აკეთებენ სხვა ყვავილებს, მოსწავლეთა ფოტოების გარეშე.

ბოლოს ერთ-ერთი საკლასო ოთახის კედელი დასათაურებულია - „საკლასო ბუკეტი“. საყვავილეზე წარმოდგენილია მოკლე ვერსია ბავშვთა იმ უფლებებისა, რომლებიც გაკვეთილის განმავლობაში იქნა ნახსენები (მუხლი 7 და მუხლი 28).

გაკვეთილი 4

გარემო:

- პოსტერი, რომელზეც მოსწავლეების მიერ გაკეთებული ყვავილების თაიგულია დატანილი, გამოფენილია დაფაზე ან საკლასო ოთახის კედელზე.
- მოსწავლეები სხედან დიდ ნახევარწრეზე; კლასში, სადაც ბევრი მოსწავლეა, შესაძლებელია, მოსწავლეები ორ ნახევარწრეზე განლაგდნენ. ყველა მოსწავლე კარგად უნდა ხედავდეს პოსტერს.

მოსწავლეები ფიქრობენ, როგორ გასცენ პასუხი შემდეგ კითხვებს:

- რისი კეთება მომეწონა ამ დავალების შესრულების დროს?
- რა ვისწავლე?
- რა ვიცი სხვა მოსწავლეების შესახებ?
- რა ვიცი მასწავლებლის შესახებ?

მასწავლებელი უძღვება მოსწავლეებს შორის მოსაზრებებისა და კომენტარების გაცვლა-გამოცვლის პროცესს.

გაკვეთილის ბოლოს, მასწავლებელი მოსწავლეებს აწვდის გარკვეულ ინფორმაციას ბავშვთა უფლებების შესახებ. იგი კონკრეტულად ეხება ბავშვთა უფლებების ორ მუხლს, რომელიც საყვავილეზეა დატანილი. მასწავლებელი მოსწავლეებს ამცნობს 20 ნომბრის შესახებ, რომელიც ბავშვთა საყოველთაო დღედ არის ცნობილი.

მასწავლებელი კლასთან ერთად განიხილავს, თუ სად შეიძლება გამოიფინოს პოსტერი, სკოლის დერეფანში თუ სკოლის შემოსასვლელ ჰოლში. მოსწავლეები მსჯელობენ, თუ სად უნდა განთავსდეს პოსტერი, რათა სკოლაში მოსულ ყველა ადამიანს ჰქონდეს მისი ნახვის შესაძლებლობა; მსჯელობენ იმაზე, თუ როგორ უნდა მოიქცნენ იმ შემთხვევაში, თუ მათ კლასს ახალი მოსწავლე შეემატება.

თავი 2 (დაწყებითი სკოლა, 2 კლასი)

სახელი უფრო მეტია, ვიდრე მხოლოდ ასოები!

ა) გაკვეთილის გეგმა

	ძირითადი კითხვა/ გაკვეთილის თემა	ძირითადი ამოცანა	რესურსები
გაკვეთილი 1	ყველა ჩვენგანის სახელი!	მოსწავლეები ერთმანეთის სახელებზე ბევრ რამეს იგებენ (ინტერაქტიული მიდგომა).	A4 ფორმატის ფურცელი.
გაკვეთილი 2	როგორ დამერქვა ჩემი სახელი!	მოსწავლეები ფიქრობენ ბავშვისათვის სახელის დარქმევის მიზეზებზე.	წვრილად დაჭრილი ქაღალდის ფურცლები, მათზე დაწერილი წინადადებებით; მოსწავლეთა სამუშაო მასალის სახით.
გაკვეთილები 3 და 4	ყველას რაღაც აქვს მოსაყოლი!	მოსწავლეები ერთმანეთს უზიარებენ ინფორმაციას თავიანთი ცხოვრების შესახებ. მოსწავლეები ქმნიან სურათს განვლილი ცხოვრების შესახებ.	ინფორმაცია ბავშვების ოჯახებზე (საშინაო დავალება); დიდი ფორმატის თითო ფურცელი თითოეული მოსწავლისათვის; მარკერები და ფერადი საღებავები.

ბ) საფუძველი და საგანმანათლებლო მიზნები

ბავშვის უფლებების შესახებ კონვენციის მე-7 მუხლი იცავს ბავშვის უფლებას, ჰქონდეს საკუთარი სახელი. ბავშვის გვარი მიანიშნებს მის კავშირებზე გარშემო მყოფ ადამიანებთან. თუმცა მისი სახელი ბავშვს ინდივიდუალურ პიროვნებად აქცევს, მსოფლიოში უნიკალურ არსებად.

მოსწავლეები უნდა ამაყობდნენ თავიანთი სახელებით, მათ უნდა იცოდნენ, რას აღნიშნავს მათი სახელები, რა იმედი და მოლოდინია ჩადებული მათ სახელებში და რატომ შეურჩიეს მშობლებმა მათ ეს სახელები.

ამ თემაზე საუბრისას, მასწავლებელმა საჭიროა გარკვეული სიფრთხილე გამოიჩინოს, მთელი რიგი მიზეზების გამო: შესაძლებელია, კლასში იყვნენ ისეთი მოსწავლეები, რომლებიც მშობლებთან არ იზრდებიან, ან რომლებსაც დაკარგული აქვთ თავიანთი სახელები ემიგრაციაში ან დევნაში ყოფნის დროს. მასწავლებელს განსაკუთრებული სიფრთხილისა და გულისხმიერების გამოჩენა სჭირდება ამგვარ ბავშვებთან მსგავს თემებზე საუბრისას.

წინამდებარე თავში შესული გაკვეთილების მსვლელობისას, ბავშვები თავიანთ თავზე ფიქრდებიან, თანაკლასელებთან ერთად. აქედან გამომდინარე, მოცემული თავი ერთგვარი გაგრძელებაა წინა თავისა, მაგრამ შესაძლებელია მისი ცალკე სწავლებაც.

გ) ძირითადი კითხვები ბავშვთა უფლებების შესახებ შექმნილი ცოდნისა და უნარების შესაჯამებლად

ბავშვთა უფლებების პრაქტიკაში გამოცდა	ბავშვთა უფლებების სიღრმისეულად გაცნობა	ბავშვთა უფლებების დანერგვა
მასწავლებელი		
როგორ და რა საშუალებებით არის დაცული ბავშვთა უფლებები საკლასო გარემოში და სასკოლო საზოგადოებაში?	რა იციან მოსწავლეებმა ბავშვთა უფლებების შესახებ?	მოსწავლეები სწავლობენ, როგორ იმოქმედონ სკოლის გარეთ შექმნილ სიტუაციებში: რა ცოდნა შეიძინეს, რომელიც მათ მომავალ ცხოვრებაში გამოადგებათ?
სკოლა ჩვენი ცხოვრების ნაწილია; კლასი, თვისთავად, მიკროსაზოგადოებას წარმოადგენს. ბავშვები თავიანთ ინდივიდუალობას აცნობიერებენ იმით, რომ სხვა ბავშვების სახელებს იგებენ და იმით, რომ კლასში მათ ყველა სახელით მიმართავს. მოცემული თავის გავლისას, მოსწავლეები ერკვევიან ბავშვის იმ უფლებებში, რომლებიც აქ მოყვანილ მუხლებშია მოცემული.	მუხლები 7, 8, 12, 13 (იხ. დანართი: გაერთიანებული ერების ორგანიზაციის კონვენცია ბავშვის უფლებების შესახებ)	მოსწავლეები მონაწილეობენ გადაწყვეტილების მიღების პროცესში, თუ სად გამოფინონ მათ მიერ შექმნილი პოსტერი. ამისათვის, სავარაუდოდ, გარკვეული სივრცის გამოყოფა იქნება საჭირო, ამგვარად, ამ საკითხის შესახებ მოლაპარაკება და შეთანხმება საჭიროა სხვა მასწავლებლებთან, სკოლის დამხმარე პერსონალთან და სკოლის ხელმძღვანელთან.
მოსწავლეები		
რა გამოცდილება მივიღე კლასში, ბავშვთა უფლებების თვალსაზრისით?	რა შევისწავლე ბავშვთა უფლებების შესახებ?	როგორ შემიძლია ვიმოქმედო ამის შემდეგ?
მე შევამჩნიე, რომ მასწავლებელიც და კლასის ყველა სხვა მოსწავლეს ყურადღებას მატყვევდა. მათ მომისმინეს და ახლა ყველამ იცის ჩემი სახელი. ჩემი სახელით მე ყველასაგან გამორჩეული ვარ, ყველასაგან განსხვავებული. მე კლასში ყველა დანარჩენი მოსწავლის სახელი ვიცი. ვფლობ გარკვეულ ინფორმაციას მათი ცხოვრების შესახებ.	ჩვენ, ბავშვებს, განსაკუთრებული უფლებები გვაქვს: ჩვენ გვაქვს სახელი, რომლის ჩამორთმევის უფლებაც არავის აქვს (მუხლი 7). მე, როგორც ბავშვს, უკვე ჩემი ცხოვრების ისტორია მაქვს, რომელიც განსხვავდება სხვა ბავშვების ცხოვრებისეული გამოცდილებისაგან. ეს ყოველთვის ჩემი პიროვნების ნაწილად დარჩება (მუხლი 8). მე შემიძლია მქონდეს საკუთარი შეხედულება და მოსაზრება და თავისუფლად გამოვთქვა ის, რასაც ვფიქრობ და ამის უფლება ყველა ბავშვს აქვს (მუხლები 12 და 13).	როდესაც ვინმეს ვხვდები, სკოლის სათამაშო მოედანზე ან სადმე სხვაგან, სახელს ვკითხავ და მეც სახელით გავიცნობი.

დ) მსვლელობა

გაკვეთილი 1: ყველა ჩვენგანის სახელი!

მასწავლებელი მოსწავლეებთან ერთად ზის წრეზე. მოსწავლეები სხედან თავ-თავიანთ სკამებზე. მოსწავლეებს ხელში უჭირავთ წვრილად დაჭრილი ქაღალდის ფურცლები, რომლებზეც მათი სახელები მსხვილი შრიფტით არის დაწერილი. მასწავლებელსაც უჭირავს ამგვარივე ფურცელი, რომელზეც მისი სახელი და გვარია დაწერილი მსხვილი შრიფტით. ყველა რიგრიგობით წარმოთქვამს საკუთარ სახელს. ახლა მოსწავლეებმა იციან ერთმანეთის სახელები. შესაძლებელია, მოცემული აქტივობა სხვადასხვა თამაშის სახით განხორციელდეს:

- თითოეული მოსწავლე წარმოთქვამს საკუთარ სახელს და, აგრეთვე, მის მარჯვნივ და მარცხნივ მჯდომი მოსწავლეების სახელებს, „მე მქვია ..., ჩემ მარჯვნივ მჯდომი მოსწავლის სახელია ..., ხოლო ჩემ მარცხნივ მჯდომი მოსწავლის სახელია ...“.
- მასწავლებელი მოსწავლეების ყურადღებას ამახვილებს მოსწავლეთა რამდენიმე საერთო მახასიათებელზე, მაგალითად, ჯინსისა ან ქვედაბოლოს ფერზე, ერთნაირ ინიციალებზე, სათვალეზე, თმის ფერზე და ა.შ. და მოსწავლეებს გამოსაცნობად უსვამს კითხვებს, მაგალითად: ...-ს, ...-ს და ...-ს საერთო მახასიათებელი აქვთ. ვინ გამოიცნობს, რა აქვთ მათ საერთო?“ მასწავლებელი მოსწავლეებს უსვამს რამდენიმე ამგვარ კითხვას.
- მასწავლებელი მოსწავლეებისაგან აგროვებს ბარათებს, მათზე დატანილი მოსწავლეების სახელებით. თითოეული მოსწავლე ამ შეგროვილი ბარათებიდან იღებს ერთ ბარათს ისე, რომ არ კითხულობს, ზედ ვისი სახელი წერია. ამის შემდეგ ყველა მოსწავლე წარმოადგენს მის მიერ აღებულ ბარათს. ვის შეუძლია მოაწესრიგოს ბარათების არევით შექმნილი უწყნარიგობა, კერძოდ, ყველა ბავშვს საკუთარი ბარათი დაუბრუნოს?
- თამაში, რომელიც ავტობუსში ასვლის ინსცენირებას გულისხმობს და რომელიც შემდეგნაირად წარმართება: ერთ-ერთი მოსწავლე იწყებს განცხადებით: „მე ვარ ანა და მე ავდივარ ავტობუსში“. ანას გვერდით მჯდომი მოსწავლე აგრძელებს, „მე ვარ სანდრა და მე ავდივარ ავტობუსში, ანასთან ერთად“. სანდრას გვერდით მჯდომი მოსწავლე აგრძელებს: „მე ვარ ტომი და მე ავდივარ ავტობუსში ანასთან და სანდრასთან ერთად“ და ასე შემდეგ, ყოველი მოსწავლე იმეორებს ყველა იმ მოსწავლის სახელს, რომელიც მასზე ადრე „ავიდა ავტობუსში“. მოსწავლეებმა, ამავდროულად, უნდა დაიცვან ის თანამიმდევრობა, რა თანამიმდევრობითაც სხედან წრეზე, ეს მათ გაუადვილებს სახელების დამახსოვრების პროცესს. ასე გრძელდება მანამ, სანამ ყველა მოსწავლე არ „ჩაჯდება ავტობუსში“. საჭიროა, მასწავლებელმა აკონტროლოს, რომ მოსწავლე, რომელიც ვერ გაიხსენებს „ავტობუსში ყველა მასზე ადრე ასული“ მოსწავლის სახელს, არ გაღიზიანდეს. ასეთ შემთხვევაში მოსწავლეებს უნდა მისცეს საშუალება, დაეხმარონ ერთმანეთს სახელების გახსენებაში.

მასწავლებელი ასრულებს გაკვეთილს მოსწავლეებს შორის გამართული დიალოგით, რომელიც მოსწავლეებმა შემდეგ კითხვებზე პასუხების საშუალებით უნდა წარმართონ:

- მომწონს მე ჩემი სახელი? და თუ ასეა, რატომ?
- ზოგჯერ სახელებს შერქმეული სახელებით ანაცვლებენ ან სულაც იცვლიან. მომწონს თუ არა ჩემი ახალი სახელი და რატომ?
- შერქმეული სახელები, ჩვენს ოჯახში ან მეგობრებს შორის, მათი მნიშვნელობა და წარმომავლობა.
- საკუთარი სახელი ძალიან მნიშვნელოვანია. რა სიტუაცია იქნებოდა სკოლაში, ჩვენ ყველას რომ ერთი და იგივე სახელი რომ გვრქმეოდა ან საერთოდ არ გვქონოდა სახელები?

თუ გაკვეთილზე დრო დარგრჩებათ:

- “მე მქვია ... „ წარმოვთქვათ სხვადასხვა ენაზე და ვასწავლოთ ბავშვებს ორ ენაზე (ბავშვები ასევე სწავლობენ შკითხვას: რა გქვია შენ ?)
- ბავშვებს შეუძლიათ შექმნან დეკორატიული სახელობითი სამკერდე ნიშანი.

გაკვეთილი 2: როგორ დამერქვა ჩემი სახელი!

მასწავლებელს წინასწარ აქვს მომზადებული წვრილად დაჭრილი ქაღალდის ფურცლები, რომლებზეც დაწერილია შემდეგი წინადადებები (რა თქმა უნდა, შესაძლებელია, მასწავლებელმა საკუთარი შეხედულების მიხედვით შეცვალოს წინადადებები, გამოტოვოს რაიმე ელემენტი ან დაამატოს, ან მოსწავლეებისათვის უფრო მეტი წინადადება მოამზადოს და ა.შ.):

მნიშვნელოვანია, გვეყონდეს სახელი.

ჩემი სახელი - ეს მე ვარ.

ჩვენ საკუთარ თავს და ერთმანეთს სახელებით ვცნობთ და განვასხვავებთ.

სახელი ადამიანზე წარმოადგენს გვიქმნის (სქესი, ენა, წარმომავლობა და ა. შ.)

როდესაც ბავშვი სახელს იღებს, იგი სახელმწიფოს წევრი, ე.ი. მოქალაქე ხდება.

მშობლები, თავიანთი შვილებისათვის კონკრეტული სახელის შერჩევით, ხშირად გამოხატავენ თავიანთ სურვილებს, იმედებსა და გრძნობებს.

მასწავლებელი ერთ-ერთ ფურცელზე დაწერილ წინადადებას ხმამაღლა, კლასის გასაგონად კითხულობს; დებს ფურცელს ადგილზე და სთხოვს მოსწავლეებს, კლასის წინაშე ხმამაღლა გამოთქვან მოსაზრებები იმასთან დაკავშირებით, რაც მოისმინეს.

ამის შემდეგ მასწავლებელი მოსწავლეებს ურიგებს სამუშაო ფურცლებს, რომლებიც მათ სახლში, საშინაო დავალების სახით უნდა შეავსონ (იხილეთ ქვემოთ მოცემული რესურსები). მასწავლებელი მოსწავლეებს აცნობს სამუშაო ფურცლებზე მოცემულ კითხვებს, რათა დარწმუნდეს, რომ ყველა მათგანს ესმის ყველა კითხვისა და დავალების შინაარსი.

- როდის დავიბადე?
- რა დროს დავიბადე?
- კვირის რა დღეს დავიბადე?
- როგორი ამინდი იყო, როცა მე დავიბადე?
- სად დავიბადე?
- ვინ ესწრებოდა ჩემს დაბადებას?
- რა სიგრძისა და რა წონის დავიბადე?
- რატომ დამარქვეს ის, რაც მქვია?
- რას ნიშნავს ჩემი სახელი ?
- სად შეიძლება ჩემი სახელის ნახვა? როგორ წარმოითქმება ჩემი სახელი სხვადასხვა ენაზე?

გაკვეთილები 3 და 4: ყველას რაღაც აქვს მოსაყოლი!

მოსწავლეები სხედან წრეზე და ერთმანეთს უყვებიან, რა შეიტყვეს თავიანთი მშობლებისაგან. მასწავლებელი ამხნევებს მათ, რათა მოსწავლეებმა ზოგიერთი საკითხი უფრო დაწვრილებით განიხილონ.

მაგალითად, მოსწავლეების პასუხების მიხედვით, მასწავლებელი დაფაზე ჩამოწერს, დღის რა მონაკვეთშია თითოეული მოსწავლე დაბადებული. ამით შესაძლებელია საინტერესო აღმოჩენის გაკეთება.

რა თქმა უნდა, ძალიან საინტერესო იქნება, თუ ზოგიერთი მოსწავლე მაინც შეძლებს ბოლო კითხვაზე პასუხის გაცემას, ანუ დაასახელებს იმ მიზეზს, რის გამოც შეარჩიეს მშობლებმა ის სახელი, რომელიც მას ჰქვია.

ამის შემდეგ მოსწავლეებს ეძლევათ დავალება, დამოუკიდებლად იმუშაონ პოსტერების შექმნაზე, რომლებზეც დატანილი იქნება ინფორმაცია მათ შესახებ, იმ ინფორმაციის ჩათვლით, რომელიც მათ საშინაო დავალების სახით მოამზადეს თავ-თავიანთ სამუშაო ფურცლებზე. იმის მიხედვით, თუ წერის უნარის განვითარების რა ეტაპზე იმყოფებიან ბავშვები, მასწავლებელს შეუძლია დაეხმაროს მათ პოსტერზე ინფორმაციის გადატანაში.

შესაძლებლობის არსებობის შემთხვევაში, მოსწავლეებმა უნდა შექმნან რეალური ზომის ავტოპორტრეტები. შეიძლება ეს შემდეგნაირად გაკეთდეს: ბავშვი წვება ძალიან დიდი ფორმატის ფურცელზე, რომელიც იატაკზეა გაშლილი, რა პოზაშიც მას სურს, მაგალითად ისე, თითქოს გარბის ან დგას, ან ხელებგაშლილია.

მე-4 გაკვეთილზე მოსწავლეები ასრულებენ პოსტერებზე მუშაობას.

ბოლოს ისინი განიხილავენ, როგორ და სად მოათავსონ მათ მიერ შექმნილი პოსტერები. მასწავლებელი ეხმარება მათ გადაწყვეტილების მიღებაში.

რესურსები: სამუშაო ფურცელი მოსწავლეებისათვის

ჩემს სახელს თავისი ისტორია აქვს - რა ინფორმაციის მოპოვებას შევეცდები

როდის დავიბადე?
რა დროს დავიბადე?
კვირის რა დღეს დავიბადე?
როგორი ამინდი იყო, როცა მე დავიბადე?
სად დავიბადე?
ვინ ესწრებოდა ჩემს დაბადებას?
რა სიგრძისა და რა წონის დავიბადე?
რატომ დამარქვეს ის, რაც მქვია?
რას ნიშნავს ჩემი სახელი?
სად შეიძლება ჩემი სახელის ნახვა? როგორ წარმოითქმება ჩემი სახელი სხვადასხვა ენაზე?

თავი 3 (დაწყებითი სკოლა, 3 კლასი)

ჩვენ ჯადოქრები ვართ!

ა) გაკვეთილის გეგმა

	ძირითადი კითხვა/ გაკვეთილის თემა	ძირითადი ამოცანა	რესურსები
გაკვეთილი 1	როგორ შეუძლია ჩვეულებრივ ადამიანს, მოაგვაროს პრობლემა? როგორ შეუძლია ამის გაკეთება ჯადოქარს?	მოსწავლეები სწავლობენ სხვადასხვა ტიპის პრობლემის რეალური და ჯადოსნური გადაწყვეტილების ერთმანეთისაგან გაჩევას. ისინი ქმნიან ჩვეულებრივი ადამიანის ან ჯადოქრის სურათს.	წინასწარ მომზადებული დაფა, მასზე მოსწავლეების მოსაზრებების დასატანად; ნახატები; წებოვანი ლენტი; A4 ფორმატის ფურცელი; ფერადი ცარცი
გაკვეთილი 2	რომელია ბავშვის ძირითადი უფლებები? ცხოვრების რომელ სფეროებს ეხებათ? ამ პრობლემებს როგორ ვაგვარებთ?	ბავშვთა უფლებების შესახებ საერთო საკლასო დისკუსიის ფარგლებში, მოსწავლეები სწავლობენ ყოველდღიური პრობლემების შესახებ რეალური და არარეალური გადაწყვეტილებების ერთმანეთისაგან გარჩევას.	ქალაქის ფურცლისაგან გამოჭრილი ფიგურები, ფერადი ცარცი და ფანქრები
გაკვეთილი 3	პრობლემის გადაჭრის რა გზები შემიძლია გამოვინახო? როგორ შემიძლია დავეხმარო?	მოსწავლეები ცდილობენ, მოძებნონ შესაძლო გამოსავალი ყოველდღიური რთული სიტუაციებიდან. ისინი მათ მიერვე მოფიქრებული გამოსავლის ინსცენირებას აწყობენ სიტუაციური თამაშის ფორმით.	საჭიროების შემთხვევაში, სასცენო მოწყობილობები სიტუაციური თამაშებისათვის.
გაკვეთილი 4	როგორ შეგვიძლია წარმოვიდგინოთ გამოსავალი სიტუაციურ თამაშში? რას ვსწავლობთ ამ გზით?	მოსწავლეები ამზადებენ სიტუაციურ თამაშს და აქტიურად ებმებიან მის გათამაშებაში, გაკვეთილის მსვლელობისას. შემდეგ განიხილავენ თამაშის დროს მიღებულ გადაწყვეტილებებს.	საჭიროების შემთხვევაში, სასცენო მოწყობილობები სიტუაციური თამაშებისათვის.

ბ) საფუძველი და საგანმანათლებლო მიზნები

მოსწავლეები დასაწყისშივე აცნობიერებენ, რომ ბევრი რამ მათ კონტროლს არ ექვემდებარება. მათ ცხოვრებაზე პირდაპირ და დიდ ზეგავლენას ახდენს მთელი რიგი გადაწყვეტილებები, რომლებზეც მათ, ძალიან ხშირად, არანაირი გავლენა არ აქვთ. მაგრამ ბავშვებს ოცნებების სამყაროში მოგზაურობა შეუძლიათ. არ არის აუცილებელი, ეს რეალური ცხოვრებისაგან გაქცევის მიზნით ხდებოდეს. წარმოსახვითი სამყარო ასევე წარმოადგენს იმ სფეროს, სადაც ახალი გეგმების დასახვა შესაძლებელი ხდება, სადაც გამოცდილებების გაანალიზება და ძალების მოკრება უფრო მოსახერხებელია, სანამ ადამიანი რეალურ სამყაროს დაუბრუნდება.

მესამე თავში მოცემული საგანმანათლებლო პროექტის ფარგლებში, ჩვენ გთავაზობთ, მოსწავლეებში წარმოსახვის უნარი გააღვიძოთ და მისცეთ მათ შესაძლებლობა, რათა თავიანთი მოსაზრებები რეალურ ცხოვრებას მიუსადაგონ.

მოსწავლეებმა უნდა წარმოიდგინონ, რომ ისინი ჯადოქრები არიან. რამდენ ბავშვს (და მოზარდსაც) უნატრია, დროგამოშვებით, რომ ჯადოქრის შესაძლებლობებს ფლობდეს! მოცემული პროექტის ფარგლებში, მოსწავლეებმა უნდა შეძლონ მათ გარემოსა და ყოველდღიურ ცხოვრებაში ისეთი სიტუაციების იდენტიფიცირება, რომელთა შემთხვევაშიც კარგი გამოსავლის პოვნა აუცილებელი და უნდა ეცადონ, ასეთი გამოსავალი ერთად იპოვონ. მნიშვნელოვანია, მასწავლებელმა უზრუნველყოს, რომ მოსწავლეები წარმოსახვით სამყაროში იმაზე მეტ ხანს არ დარჩნენ, ვიდრე ეს საჭიროა. ასევე, მათ უნდა სცადონ, გამოსავალი მათ გარემოში არსებული პრობლემიდანაც მოძებნონ და პრაქტიკულად მოახერხონ პრობლემის გადაჭრა. ჩვენ გთავაზობთ ისეთ თემებს, როგორცაა სუფთა გარემო საკლასო ოთახსა და სკოლის სათამაშო მოედანზე.

მოცემული თავი აგებულია საკლასო ოთახში მიმდინარე კომუნიკაციაზე. აქედან გამომდინარე, ძალიან მნიშვნელოვანია, საკლასო ოთახში ბავშვები შესაბამისად იყვნენ განლაგებული. ჯგუფებში მუშაობისას, ჯგუფის წევრები ერთმანეთის პირისპირ უნდა იხდნენ, და არა ყველა ერთი

მიმართულებით, პირით დაფისაკენ. ბავშვების რიგებად განლაგება არ არის ხელსაყრელი რიგის ბოლოში მსხდომი მოსწავლეებისათვის, ნაცვლად ამისა, მოსწავლეები უნდა ისხდნენ წრეზე ან მაგიდის გარშემო.

ამ გაკვეთილის ჩატარების თარიღი მასწავლებლის გადასაწყვეტია, თუმცა სასურველია ნოემბრის მეორე და მესამე კვირა, რადგან ემთხვევა 20 ნოემბერს - ბავშვთა საყოველთაო დღეს. (იხ. ასევე შეთავაზებები მეოთხე გაკვეთილის ბოლოს).

გ) ძირითადი კითხვები ბავშვთა უფლებების შესახებ შეძენილი ცოდნისა და უნარების შესაჯამებლად

ბავშვთა უფლებების პრაქტიკაში გამოცდა	ბავშვთა უფლებების სიღრმისეულად გაცნობა	ბავშვთა უფლებების დანერგვა
მასწავლებელი		
როგორ და რა საშუალებებით არის დაცული ბავშვთა უფლებები საკლასო გარემოსა და სასკოლო საზოგადოებაში?	რა იციან მოსწავლეებმა ბავშვთა უფლებების შესახებ?	მოსწავლეები სწავლობენ, როგორ იმოქმედონ სკოლის გარეთ შექმნილ სიტუაციებში: რა ცოდნა შეიძინეს, რომელიც მათ მომავალ ცხოვრებაში გამოადგებათ?
სკოლა მიკროსაზოგადოებას წარმოადგენს. მოსწავლეები ერთად განიხილავენ პრობლემებს და ცდილობენ, ერთად იპოვონ გამოსავალი ამ პრობლემებიდან, რომლებიც მათ კლასში იჩენს თავს და რომლებსაც ადგილი აქვს მათ ცხოვრებაში. ისინი ესაუბრებიან ერთმანეთს, და არა მხოლოდ მასწავლებელს.	მუხლები 13, 14, 28, 31 (იხ. დანართი: გაერთიანებული ერების ორგანიზაციის კონვენცია ბავშვის უფლებების შესახებ)	მოსწავლეები ფიქრობენ რეალურ, ცხოვრებისეულ სიტუაციებზე და იწყებენ რეალური, პრობლემური სიტუაციებიდან გამოსავლის ძიებას, პრობლემებიდან, რომლებიც დგას მათ წინაშე ან მათი სხვა თანატოლების წინაშე.
მოსწავლეები		
რა გამოცდილება მივიღე კლასში, ბავშვთა უფლებების თვალსაზრისით?	რა შევისწავლე ბავშვთა უფლებების შესახებ?	როგორ შემიძლია ვიმოქმედო ამის შემდეგ?
ჩვენ ერთმანეთს მოვუსმინეთ და შევიტყვეთ, რომ ჩვენი სურვილები და პრობლემები, ზოგიერთ შემთხვევაში, ძალიან განსხვავებულია. ჩვენ დავინახეთ, თუ როგორ შეიძლება ამგვარი პრობლემებიდან გამოსავლის ერთად პოვნა.	მე ვიცი, რომ ბავშვებს განსაკუთრებული უფლებები აქვთ, მათ ბავშვთა უფლებები ეწოდება. ვიცი, რომ არსებობს ბავშვთა საყოველთაო დღე, რომელიც 20 ნოემბერს აღინიშნება. მე შემიძლია, ერთმანეთისაგან განვასხვავო ჯადოქრობა და რეალურ ცხოვრებაში არსებული პრობლემების გადაჭრა.	მე ვიცი, რომ როგორც მე, ასევე, სხვა ადამიანებსაც აქვთ უფლებები; მე რაიმე უნდა მოვიმოქმედო, რომ დარწმუნებული ვიყო, რომ ეს უფლებები დაცულია - როგორც ჩემი უფლებები, ასევე სხვა ადამიანების უფლებები. პრობლემიდან გამოსავლის პოვნა მარტივი არ არის, ჩვენ ყველა პრობლემის ერთად მოგვარება არ შეგვიძლია.

		ზოგიერთი ჩვენი სურვილის ასრულებას დიდი დრო სჭირდება.
--	--	--

დ) მსვლელობა

გაკვეთილი 1

მოსწავლეები კლასში განლაგდებიან ნახევარწრეზე, ისე რომ თითოეული ბავშვი დაფას კარგად ხედავდეს.

მასწავლებელი დაფაზე ხატავს ორ ფიგურას, მათგან ერთ-ერთი ჩვეულებრივი ადამიანია, ხოლო მეორე - ჯადოქარი. მოსწავლეები მუშაობენ წყვილებში; ისინიც ხატავენ ამგვარ ფიგურებს და ცდილობენ, ერთად გასცენ პასუხი შემდეგ კითხვებს:

- რა განსხვავებაა ჯადოქარსა და ჩვეულებრივ ადამიანს შორის?
- როგორ იქცევა ჩვეულებრივი ადამიანი გარკვეულ სიტუაციებში?
- როგორ იქცევა ჯადოქარი იმავე სიტუაციებში?

მოსწავლეებს, წახალისების მიზნით, დაევალებათ კონკრეტული სიტუაციების მოფიქრება. მასწავლებელი ყველა მოსწავლის პასუხს შეაგროვებს და გადაიტანს დაფაზე, ქვემოთ მოცემული ცხრილის მიხედვით:

	ჩვეულებრივი პიროვნება	ჯადოქარი
სიტუაცია 1 (მაგ: შიმშილი)		
სიტუაცია 2 (მაგ: სიღარიბე)		
სიტუაცია 3 (მაგ: მოწყენილობა)		
სიტუაცია 4 (მაგ: დაბადების დღე)		
და ა.შ.		

მოსწავლეები განიხილავენ პრობლემების მოგვარების გზებს. რა თქმა უნდა, გაჩნდება ახალი კითხვები:

- შეგიძლიათ ამოარჩიოთ გადაწყვეტილებები, რომლებიც მიღებულ იქნა კარგი ჯადოქრის მიერ ან ცუდი ჯადოქრის მიერ? როგორ მოიქცეოდა კარგი ჯადოქარი ან ცუდი ჯადოქარი მოცემულ სიტუაციებში?
- ბოლოს როდის ინატრეთ, ჯადოქარი ყოფილიყავით და რისი შეცვლა გასურდათ მაშინ?
- რა არის თქვენი ყველაზე სანუკვარი ნატვრა მოცემულ მომენტში? როგორ აისრულებდი ამ ნატვრას ჯადოქარი რომ იყო? როგორ აისრულებდი მას რეალობაში?

— და ა.შ.

მასწავლებელი ამხნეებს მოსწავლეებს, რათა მათ თავისუფლად გამოთქვან მოსაზრებები და ყველა მათგანის პასუხს მოწონება ხვდეს წილად. მასწავლებელი მოსწავლეებს უხსნის, რომ მათ შემდეგი რამდენიმე გაკვეთილის განმავლობაში არაერთხელ მოუწევთ ჯადოქრებზე საუბარი და დავალებას აძლევს, მოიძიონ ჯადოქრების სურათები ჟურნალებში ან წიგნებში და, თუ შესაძლებელია, მოიტანონ მათ მიერ მოძიებული სურათები მომდევნო გაკვეთილებზე. შეგროვილი სურათებით მოსწავლეები მცირე გამოფენას მოაწყობენ საკლასო ოთახში.

გაკვეთილის დარჩენილი დროის განმავლობაში, მოსწავლეებმა უნდა დაასრულონ მათ მიერ დაწყებული ჩვეულებრივი ადამიანისა და ჯადოქრის სურათები და გააფერადონ ისინი. ამ ნახატების წარმოდგენა შესაძლებელია გამოფენაზე.

გაკვეთილი 2 (ხანგრძლივობა: დაახლოებით 1½ გაკვეთილი)

შესავალი: გამოფენის დათვალიერება და კომენტარის გაკეთება. მასწავლებელმა დროგამოშვებით უნდა შეახსენოს მოსწავლეებს, რომ კლასში უნდა მოიტანონ ჯადოქრების სურათები, წიგნები ჯადოქრებზე და დაასრულონ თავიანთი ნახატები.

მოსწავლეები სხდებიან წრეზე. მასწავლებელი უამბობს ბავშვთა ათი პრინციპის შესახებ. უხსნის, რომ წლების წინ წერილობითი სახით იქნა შედგენილი განსაკუთრებული უფლებები, რომლებიც ბავშვების ცხოვრებასა და მათ მდგომარეობას ეხება. ამ ეტაპზე რეკომენდებულია, მოსწავლეებს წაუკითხოთ ბავშვის უფლებათა დეკლარაცია (1959 წელი), რომელიც მასწავლებელმა შეიძლება გაამარტივოს, შეამოკლოს და ბავშვებისათვის გასაგები ენით გადმოსცეს.

მასწავლებლის პრეზენტაცია უნდა იყოს მაქსიმალურად ბავშვზე ორიენტირებული, შექმნილი რეალური ცხოვრებიდან მოყვანილი მაგალითებისგან.

შესაჯამებლად მასწავლებელმა დაფაზე უნდა ჩამოწეროს მნიშვნელოვანი საკითხები.

ბავშვებმა უნდა იცოდნენ:

- ბავშვთა უფლებების არსებობა;
- ეს უფლებები თანაბრად ეხება ყველა ბავშვს ყოველგვარი გამონაკლისის გარეშე;
- ბავშვებს უნდა ჰქონდეთ საშუალება და შესაძლებლობა, იზრდებოდნენ ჯანმრთელობისათვის სასარგებლო და ნორმალურ პირობებში (ეს მოიცავს: ფიზიკურ, მორალურ, სულიერ და სოციალურ განვითარებას).
- ბავშვის თავისუფლებისა და პირადი ღირსების პატივისცემა.

ამის შემდეგ მასწავლებელი იატაკზე ათავსებს გოგონებისა და ვაჟების 20 ფიგურას, რომელიც მასწავლებლის ან მოსწავლეების მიერ არის ამოჭრილი წინასწარ. მასწავლებელი ამ ფიგურებს ოთხ ჯგუფად ყოფს და ისე განალაგებს იატაკზე. თითოეულ ჯგუფს აქვს კონკრეტული პრობლემა:

- 1 ჯგუფში საფრთხის წინაშეა ფიზიკური კეთილდღეობა (საკვები, ჯანმრთელობა).
- 2 ჯგუფში საფრთხის წინაშეა სულიერი კეთილდღეობა (დისკრიმინაცია, კონფიდენციალურობის უფლება).
- 3 ჯგუფში საფრთხის წინაშეა განათლების მიღების შესაძლებლობა (ინფორმაციის მოპოვების უფლება, განათლების მიღების უფლება).
- 4 ჯგუფში საფრთხის წინაშეა სოციალური გარემო (ოჯახი, მეგობრები).

ამის შემდეგ მასწავლებელი კლასს ოთხ ჯგუფად ყოფს და სთხოვს მოსწავლეებს, დაფიქრდნენ, რა შეიძლება ჭირდებოდეს ან აკლდეს ბავშვს. შემდეგ ამოჭრილ ფიგურებზე ჩამოწერონ წინადადებები

სიტყვა „მე“-ს გამოყენებით. მეორე ჯგუფის შემთხვევაში მაგ: „ხალხი დამცინის, რადგან მე უცხოელი ვარ“, „მე ვიტანჯები, რადგან არ მყავს მეგობრები“ და ა.შ.

მას შემდეგ, რაც მოსწავლეები განსაზღვრავენ ბავშვების საჭიროებებს და ამას ფურცლისაგან გამოჭრილ ფიგურებს დააწერენ, ჯადოქრების ჯერი დგება. მათ ეძლევათ ასეთი დავალება:

- განიხილეთ თითოეული ბავშვის სიტუაცია და შეეცადეთ, გაარკვიოთ, რისგან იტანჯება?
- როგორ შეუძლია მათი დახმარება ჯადოქარს? რისი გაკეთება შეუძლია ჯადოქარს ბავშვებისათვის, რათა მათ თავი უკეთ იგრძნონ არა მხოლოდ მოცემულ მომენტში, არამედ მომავალშიც?
- როგორ უნდა მოიქცეს ბავშვი, რომ უკეთ იგრძნოს თავი?
- როგორ უნდა მოიქცეს ჩვეულებრივ ადამიანი, რომ ბავშვმა უკეთ იგრძნოს თავი?

მოსწავლეები ორ ჯგუფად სხდებიან წრეზე და განიხილავენ თავიანთ გადაწყვეტილებებს.

გაკვეთილი 3

მასწავლებელი მათ კიდევ ერთხელ უმეორებს ბავშვთა უფლებების 10 პრინციპს და სთხოვს მოსწავლეებს, დაფიქრდნენ ყოველდღიურ ცხოვრებისეულ სიტუაციებზე, რომლებშიც შესაძლოა აღმოჩნდნენ მათი თანაკლასელები, მეგობრები, მათი თანატოლები ან უფროსკლასელი მოსწავლეები, ან თავად ისინი და რომლებიც მათთვის არც თუ ისე სასიამოვნო იქნება. გარემო ან სიტუაციები, რომლებსაც მოსწავლეები დაასახელებენ, შეიძლება მოიცავდეს:

ადგილებს:

- საკლასო ოთახი;
- სკოლის სათამაშო მოედანი;
- სკოლისაკენ მიმავალი გზა.

სიტუაციებს:

- კამათი და უთანხმოება;
- საუზმის გარეშე დარჩენა;
- სკოლაში გამოცხადება საშინაო დავალების გარეშე;
- ვინმესგან ფიზიკური შეურაცხყოფის მიღება;
- მეგობრების გარეშე ყოფნა;
- ზამთარში თბილი ქურთუკის გარეშე ყოფნა;
- შესაბამისი სპორტული აღჭურვილობის გარეშე დარჩენა.

მითითება: მოსწავლეებმა უნდა შეასრულონ პატარა ჯადოქრების როლი. მათ უნდა სცადონ, გამოსავალი იპოვონ ამ არასასიამოვნო სიტუაციებიდან.

პლენარულ სესიაზე კლასის ყველა მოსწავლე ერთად განიხილავს ორ ან სამ სიტუაციას. ამის შემდეგ მოსწავლეები მცირერიცხოვან ჯგუფებში ნაწილდებიან და თითოეული ჯგუფი ირჩევს ერთ სიტუაციას, რომლიდანაც მათ უნდა იპოვონ გამოსავალი. მოსწავლეების ჯგუფი უნდა მოემზადოს მათ მიერ შერჩეული სიტუაციის გათამაშებისათვის და ამ ინსცენირებაში გარვეული გამოსავალი მოძებნოს სიტუაციიდან.

მასწავლებელი დახმარებას უწევს მოსწავლეთა ჯგუფებს, საჭიროების შემთხვევაში, სთავაზობს მათ იდეებს და უსმენს მათ მსჯელობას. მეოთხე გაკვეთილზე მოსწავლეებს მოუწევთ, წარმოადგინონ თავიანთი სიტუაციები, მათ შეუძლიათ, გამოიყენონ კოსტიუმები და დეკორაციები, შთამბეჭდავი სცენების წარმოსადგენად.

გაკვეთილი 4

მოსწავლეები კლასის წინაშე გამართავენ ჯგუფების მიერ მომზადებულ წარმოდგენებს (თითოეული წარმოდგენის ხანგრძლივობა 5 წუთი).

ამის შემდეგ მოსწავლეები მსჯელობენ იმის შესახებ, თუ როგორ არის შესაძლებელი ამ სცენების განხორციელება ყოველდღიურ ცხოვრებაში (მაგ: ვინ აღმოჩენილა მსგავს სიტუაციაში? რა მოიმოქმედეთ ამ დროს?).

ბიოლოს ჩატარდება შემაჯამებელი დისკუსია სხვადასხვა პრობლემური სიტუაციის გადწყვეტასთან დაკავშირებით.

პროექტი შეიქმნება ბავშვთა საყოველთაო დღის აღსანიშნავად (20 ნოემბერი), რისთვისაც ბავშვები საგანგებოდ მოემზადებიან (ბავშვთა უფლებების საკომუნიკაციო პლაკატების მომზადება, როლური წარმოდგენების გამართვა კლასში და ა.შ.)

თავი 4 (დაწყებითი სკოლა, 4 კლასი)

ჩვენი უფლებები - ჩვენი საგანძური

ა) გაკვეთილის გეგმა

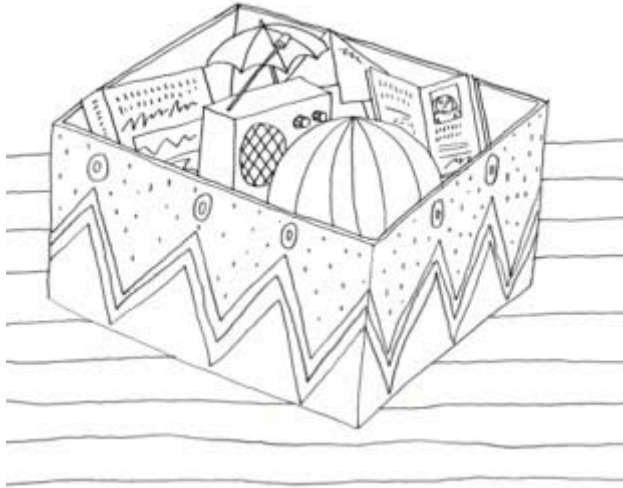
	ძირითადი კითხვა/ გაკვეთილის თემა	ძირითადი ამოცანა	რესურსები
გაკვეთილი 1	რაში გვჭირდება ბავშვთა განსაკუთრებული უფლებები?	მოსწავლეები ეცნობიან პროექტს, სახელწოდებით „საგანძურის სკივრი“ და განიხილავენ, თუ როგორ დაგეგმონ და განახორციელონ იგი.	საგნები, რომლებიც გამოხატავენ ბავშვების განსაკუთრებულ უფლებებს (გამოხატვა და შთაგონება); ბარათები, რომლებზეც ასახულია მოსწავლეთა უფლებები. (იხ. დანართი)
გაკვეთილი 2 (დამატებით - სკოლის გარეთ განხორციელებული აქტივობები მომდევნო კვირის განმავლობაში)	ჩემი საგანძურის სკივრი - განსაკუთრებული რამ!	მოსწავლეები ქმნიან საკუთარ საგანძურის სკივრებს და ამზადებენ მათ „ბავშვთა უფლებების საგანძურის“ გამოფენისათვის.	თითოეულ მოსწავლეს გაკვეთილზე მოაქვს ლითონის, ხის ან მუყაოს თითო ყუთი; ფერადი თვლები ან ლილები, ქსოვილის ნაჭრები და ა.შ., წებო და მაკრატლები
გაკვეთილი 3 (რამდენიმე კვირიანი ინტერვალის შემდეგ)	ჩემი საგანძურის სკივრი, შენი საგანძურის სკივრი!	მოსწავლეები თავიანთ მერხებზე აწყობენ გამოფენას, სადაც სხვა მოსწავლეებს შეუძლიათ დაათვალიერონ მათი საგანძურის სკივრების შიგთავსი.	მოსწავლეთა საგანძურის სკივრები (შიგთავსით)
გაკვეთილი 4 (20 ნოემბრამდე ცოტა ხნით ადრე)	როგორ მოვაწყოთ გამოფენა?	მოსწავლეები აწყობენ საკუთარი საგანძურის სკივრების გამოფენას სკოლის სხვა მოსწავლეებისათვის.	მოსწავლეები თანხმდებიან საგამოფენო ოთახის ან სივრცის თაობაზე

ბ) საფუძველი და საგანმანათლებლო მიზნები

მოსწავლეები კარგად ეცნობიან ბავშვთა უფლებებს. საკმაო დროის განმავლობაში, ისინი ეცნობიან ამ უფლებათა შინაარსსა და მიზანს, რომელსაც ისინი ემსახურება; ამ უფლებების დაკავშირებას ცდილობენ საგნებთან, რომლებიც მათ სიმბოლურად გამოხატავს. თითოეული მოსწავლე ცდილობს, ამოცანას დამოუკიდებლად გაართვას თავი. ამისათვის მოსწავლეები კარგად უნდა იცნობდნენ მუხლებს და შეეძლოთ მათი შესაბამისად განმარტება.

სწავლის თეორიის თანახმად, ამ დავალების შესრულებისას, მოსწავლეებს ეძლევათ საშუალება, აქტიურად აკონტროლონ თავიანთი სწავლის პროცესები, რაც მნიშვნელოვნად ზრდის მათი ცოდნის მდგრადი ზრდის შესაძლებლობებს. თითოეული მოსწავლე ქმნის საკუთარ საგანძურის სკივრს.

მოსწავლეები უკეთ აცნობიერებენ ბავშვის უფლებებს, როგორც ინტელექტუალურად, ასევე ემოციურად.

მოცემული პროექტი საკმაოდ ხანგრძლივ დროს პერიოდს მოიცავს, რომლის განმავლობაშიც მოსწავლეებს არა ერთხელ უწევთ თავიანთი მოსაზრებების ერთმანეთისათვის გაზიარება და მათზე მსჯელობა. 20 ნოემბერს, ბავშვთა საყოველთაო დღის აღსანიშნავად, სკოლაში ეწყობა ბავშვების მიერ შექმნილი საგანძურის სკივრების გამოფენა. ეს აქტივობა დამატებით სტიმულს ქმნის და მოტივაციას აღძრავს დაწყებითი საფეხურის მოსწავლეებში იმისათვის, რომ ერთი ან ორი წლის შემდეგ მათ კვლავ გამართონ მსგავსი გამოფენა.

პროექტის დაწყებისთვის საუკეთესო დროა სექტემბრის ბოლოდან - ოქტომბრის შუა რიცხვებამდე პერიოდი.

გ) ძირითადი კითხვები 4 თავის შესაჯამებლად

ბავშვთა უფლებების პრაქტიკაში გამოცდა	ბავშვთა უფლებების სიღრმისეულად გაცნობა	ბავშვთა უფლებების დანერგვა
მასწავლებელი		
როგორ და რა საშუალებებით არის დაცული ბავშვთა უფლებები საკლასო გარემოსა და სასკოლო საზოგადოებაში?	რა იციან მოსწავლეებმა ბავშვთა უფლებების შესახებ?	მოსწავლეები სწავლობენ, როგორ იმოქმედონ სკოლის გარეთ შექმნილ სიტუაციებში: რა ცოდნა შეიძინეს, რომელიც მათ მომავალ ცხოვრებაში გამოადგებათ?
ყველა მოსწავლე სარგებლობს უფლებით, გამოიყენოს გამოსახვის საკუთარი ხერხი. ამგვარად, მოსწავლეებში მალღდება საკუთარ შესაძლებლობებში დარწმუნებულობის დონე და ისინი ბევრ რამეს იგებენ საკუთარი თავისა და სხვების შესახებ.	გაკვეთილებზე განიხილება ბავშვთა ყველა უფლება.	მოსწავლეები სწავლობენ, როგორ მიიღონ გადაწყვეტილება და როგორ დაიცვან ის გადაწყვეტილებები, რომლებიც მათ თავად მიიღეს.

მოსწავლეები		
რა გამოცდილება მივიღე კლასში, ბავშვთა უფლებების თვალსაზრისით?	რა შევისწავლე ბავშვთა უფლებების შესახებ?	როგორ შემიძლია ვიმოქმედო ამის შემდეგ?
ჩინებულა, თუ სკოლა იქცევა ისეთ ადგილად, სადაც ამდენი ხელოვნების ნიმუშის ნახვაა შესაძლებელი. მე აღმოვაჩინე, რომ სკოლაში სიარული სახალისო და სასიამოვნოა.	მე საკმაოდ ხანია ვსწავლობ ბავშვთა უფლებებს. მე ბავშვთა უფლებების თითოეულ მუხლზე მომიწია გადაწყვეტილების მიღება და ამის მიღწევა მხოლოდ იმ შემთხვევაშია შესაძლებელი, თუ მე კარგად მესმის თითოეული მუხლი. მე აღმოვაჩინე, რომ ყოველთვის მარტივი არ არის, გაიგო ბავშვთა უფლებების კონვენცია.	ბავშვთა უფლებების კონვენციის ყველა მუხლი თანაბრად მნიშვნელოვანი არ არის ჩემთვის. მე კარგად დავფიქრდი იმის შესახებ, თუ რომელი მუხლით გათვალისწინებული უფლების დაცვა მსურს. მე ვიფიქრე იმაზეც, თუ რომელი უფლებებია განსაკუთრებით მნიშვნელოვანი სხვა ბავშვებისათვის სხვა ოჯახებში, სხვა რეგიონებსა თუ სხვა ქვეყნებში და რით შემიძლია მე დავეხმარო მათ.

დ) მსვლელობა

გაკვეთილი 1 (სექტემბრის ბოლო/ოქტომბრის დასაწყისი; ხანგრძლივობა: დაახლოებით 1 ½ საათი)

შესავალი: მასწავლებელი მოსწავლეებს გააცნობს ბავშვთა უფლებებს, წაუკითხავს ბავშვთა უფლებების კონვენციას, დაურიგებს ბავშვთა უფლებების ბარათების ასლს (იხ. დანართი) და ნათლად განუმარტავს თითოეულ უფლებას.

შემდეგ მასწავლებელი მაგიდაზე დებს ცარიელ ყუთს, ბარათებს ბავშვთა უფლებების შესახებ და ერთ ან ორ სიმბოლურ ნივთს, მაგალითად: მუხლი 7, ბავშვის უფლება, დაბადებიდან ჰქონდეს საკუთარი სახელი - პატარა სანთელი, რომელიც დაბადების დღეს ან ნათლობას აღნიშნავს; მუხლი 28, ბავშვის უფლება მიიღოს განათლება - პატარა საწერკალამი.

მასწავლებელი მოსწავლეებს აცნობს გეგმას:

ბავშვთა საყოველთაო დღე აღინიშნება 20 ნოემბერს. 20 ნოემბრამდე ყველა მოსწავლემ უნდა შეავსოს საკუთარი საგანძურის სკივრი საგნებით, რომლებიც სიმბოლურად გამოხატავს ბავშვების უფლებებს.

კონკრეტული ამოცანა: თითოეული მოსწავლე თავად არჩევს საგნებს, რომლებიც, მისი აზრით, შეესაბამება ბავშვთა თითოეულ უფლებას. პირველ რიგში, მოსწავლეებმა უნდა შეარჩიონ თავსახურიანი ყუთი (გამოდგება მუყაოსაგან, ხისგან ან ლითონისაგან დამზადებული ყუთი). შერჩეული ყუთი მოსწავლეებმა უნდა გააფერადონ და მორთონ საკუთარი გემოვნებით და ყუთზე, ნებისმიერ ადგილზე, მიუთითონ მფლობელის ვინაობა.

ყველა მოსწავლემ უნდა ამოჭრას ბარათები ბავშვთა უფლებების შესახებ, დაამაგროს ისინი ერთად, ქალაქების სამაგრიტო და მოათავსოს საკუთარ საგანძურის სკივრში. ამის შემდეგ იწყება საგანძურის ძიება/მოსწავლეები ერთმანეთს უზიარებენ საკუთარ მოსაზრებებს იმის თაობაზე, თუ როგორ უნდა მოიძიონ საგანძურის სკივრი და როგორ მორთონ იგი.

მნიშვნელოვანი საკითხი: ბავშვთა უფლებების ბარათებს უკანა მხარეს დააწერეთ საკვანძო სიტყვები თითოეული უფლების შესაჯამებლად.

გაკვეთილი 2 (ერთი კვირის შემდეგ)

მოსწავლეები ერთმანეთს უჩვენებენ მათ მიერ მოპოვებულ მასალას. ისინი ერთმანეთს უზიარებენ შეგროვილ მასალას.

დისკუსია/ბრენშტორმინგი:

ა) საგანძურის სკივრის დიზაინის შესახებ;

ბ) თითოეული ბავშვთა უფლების შესაფერისი სიმბოლოს შესახებ. რომელი ბარათისთვის რომელი ილუსტრაცია იქნება შესაფერისი ? სად შეიძლება საგანძურის პოვნა ? და ა.შ. მნიშვნელოვანია, რომ „საგანძურის ძიებისას“ მოსწავლეები კარგად გაერკვნენ ბავშვების უფლებებში. ისინი საგნის შერჩევას მხოლოდ იმ შემთხვევაში შეძლებენ, თუ კარგად ესმით და აცნობიერებენ, თუ რას ნიშნავს და რას გულისხმობს ბავშვის კონკრეტული უფლება.

ბავშვები იწყებენ თავიანთი საგანძურის სკივრების მორთვას. ისინი ერთმანეთს უზიარებენ მოსართავ მასალებს. მასწავლებელი გადაწყვეტილებას იღებს თუ რა დრო დაუთმოს ამ ამოცანის შესრულებას. შესაძლებელია როგორც სკოლაში დასრულება, ასევე მომზადება საშინაო დავალების სახით.

საგანძურის შეგროვების ეტაპზე, მოსწავლეები ერთმანეთს უზიარებენ საკუთარ მოსაზრებებს და ერთმანეთს უჩვენებენ მათ მიერ მოგროვილ ნივთებს: ვინ რა მოიპოვა კონკრეტული უფლების სიმბოლოს სახით? მოსწავლეებს უნდა მიეცეთ უფლება, ერთმანეთის აღმოჩენები გაიზიარონ. ისინი ერთგვარ კონკურსში ერთვებიან, სადაც მიმდინარეობს შეჯიბრება იმაში, თუ ვის აქვს ყველაზე კრეატიული და ორიგინალური იდეებით შედგენილი, საუკეთესო საგანძურის სკივრი.

გაკვეთილი 3

ბავშვთა საყოველთაო დღემდე (20 ნოემბერი) ერთი კვირით ადრე: ყველა მოსწავლე თავიანთ მოგროვილ ნივთებს საკუთარ მაგიდაზე აწყობს. ნივთებზე არ არის მითითებული, თუ რომელი ნივთი ბავშვის რომელ უფლებას გამოხატავს სიმბოლოურად. გაიმართება მოკლე მიმოხილვა (10 წუთი).

მოსწავლეები ერთმანეთს უხსნიან, თუ რატომ შეარჩიეს ესა თუ ის ნივთი. (ეს ხდება მოკლე მოსამზადებელი ფაზის შემდეგ 3-4 კაციანი ჯგუფებში).

შემდეგ მასწავლებლის ხელმძღვანელობით, მოსწავლეები განიხილავენ, თუ როგორ უნდა მოეწყოს გამოფენა ბავშვთა საყოველთაო დღეს (20 ნოემბერი), რათა სკოლის სხვა მოსწავლეებს ჰქონდეთ საშუალება, დაათვალიერონ მათი ნამუშევრები. დაისმება შემდეგი კითხვები: გვინდა გამოვიყენოთ მინის საფარები ჩვენი ექსპონატებისათვის? სკოლის შენობაში პატარ-პატარა მაგიდები ხომ არ დავდგათ ნივთების გამოსაფენად? იქნებ ჩვენი საკლასო ოთახი ვაქციოთ საგამოფენო დარბაზად ერთი დღით - 20 ნოემბერს? შეიძლება ჩვენს სკოლაში სხვა კლასიც აწყობს მსგავს გამოფენას. მათთან ხომ არ შეგვეთანხმებინა გამოფენასთან დაკავშირებული დეტალები? მოვიწვიოთ სკოლის ხელმძღვანელი, სკოლის პედგოლექტივი, სხვა მასწავლებლები, მშობლები და სკოლის სხვა პერსონალი გამოფენაზე? ხომ არ მოგვემზადებინა სარეკლამო პლაკატი?გამოფენის გახსნა ხომ არ მოგვეწყო? ხომ არ მოემზადებინა მასწავლებელს ან მოსწავლეს მისასალმებელი სიტყვა? ხომ არ მოგვემზადებინა რაიმე ღონისძიება ან შეგვექმნა სიმღერა შესაბამისი ტექსტით ამ ღონისძიებისათვის? და ასე შემდეგ.

გაკვეთილი 4

ბავშვთა საყოველთაო დღე, 20 ნოემბერი (ან ამ დღესთან მაქსიმალურად მიახლოებული):

მოსწავლეები აწყობენ გამოფენას და აცნობენ სხვა მოსწავლეებს. ასევე ავრცელებენ ინფორმაციას ბავშვთა უფლებების შესახებ (როგორც სიტყვიერად, ასევე პლაკატის სახით).

ამის შემდეგ ეწყობა საკლასო დისკუსია/განხილვა (თავდაპირველად წერილობითი სახით, შემდეგ ზეპირად): როგორ მიმდინარეობდა პროექტი? რა მიიღეთ პროექტისგან? რა გაკეთდა კარგად? რა შეიძლებოდა გაკეთებულიყო უკეთესად? და ა.შ.

თავი 5 (დაწყებითი სკოლა, 5 კლასი)

ჩვენ ვქმნით წესებს ჩვენი კლასისათვის

ა) გაკვეთილის გეგმა

	ძირითადი კითხვა/ გაკვეთილის თემა	ძირითადი ამოცანა	რესურსები
გაკვეთილი 1	რა უფლებებით სარგებლობს თითოეული პირი საკლასო ოთახში?	მოსწავლეები მუშაობენ ჯგუფებში, მოსწავლეები ადგენენ, სკოლის წესებთან დაკავშირებით, თავიანთი მოსაზრებების ჩამონათვალს.	A3 ფორმატის თითო ფურცელი თითოეული ჯგუფისათვის
გაკვეთილი 2	რა უნდა ახსიათებდეს კარგ წესს? რატომ შეიძლება იყოს წესები გამალიზიანებელი? რატომ შეიძლება იყოს სასარგებლო?	მოსწავლეები ფიქრობენ წესრიგისა და წესების პრინციპებზე.	სამუშაო ფურცლები მოსწავლეებისათვის, დემოკრატიულ საზოგადოებაში წესების ძირითად პრინციპებზე. A4 ფორმატის ფურცლები
გაკვეთილი 3	როგორ შეიძლება გავაცოცხლოთ ბავშვთა უფლებები საკლასო ოთახში?	მოსწავლეები მუშაობენ ჯგუფებში და ქმნიან თავიანთ წესებს, რომლებიც ჰარმონიზებულია ბავშვთა უფლებებთან.	სამუშაო ფურცლები მოსწავლეებისათვის, ასლები ან მოსწავლეების ხელით ნაწერი
გაკვეთილი 4	წესების შემუშავება ჯგუფებში და კლასის საერთო წესების შესახებ შეთანხმება	მოსწავლეები ერთმანეთს ადარებენ თავიანთ მოსაზრებებს და ცდილობენ, ერთსულოვანი გადაწყვეტილება მიიღონ, კლასში საერთო წესების შემოღებასთან დაკავშირებით.	

ბ) საფუძველი და საგანმანათლებლო მიზნები

როდესაც კლასის წესებს ადამიანისა ან ბავშვთა უფლებებს ვუკავშირებთ, ეს წესები ისეთ სპექტრს იძენს, რომელიც არ შემოიფარგლება მხოლოდ საკლასო ოთახში წესრიგისა და მშვიდობიანი ატმოსფეროს დამკვიდრებით.

ადამიანისა და ბავშვთა უფლებები არ წარმოადგენს მშრალ სამართლებრივ სტანდარტებს. იმისათვის, რომ მათ საკუთარი ფუნქცია შეასრულონ და მნიშვნელობა შეიძინონ, უნდა წარმოადგენდნენ ინსტრუმენტებსა და სახელმძღვანელო პრინციპებს; მათი მეშვეობით უნდა იმართებოდეს ჩვენი ძალისხმევა, რომელიც ყოველდღიურ ცხოვრებაში სამართლიანობისა და თანასწორობის დამკვიდრებას ემსახურება. მოსწავლეებისათვის სკოლა მნიშვნელოვან ელემენტს წარმოადგენს, რაღაც ასპექტში, იგი მათი ყოველდღიური ცხოვრების ცენტრალური ნაწილია. სკოლა, ან უფრო ზუსტად რომ ვთქვათ, საკლასო ოთახი, სკოლის შენობა და მისი შემოგარენი, აგრეთვე, სკოლის სტრუქტურა და მისი ხელმძღვანელობა, ქმნის საზოგადოების მინიატურულ მოდელს - მიკროსაზოგადოებას. ის, რასაც მოსწავლეები ამ საზოგადოებაში სწავლობენ და გამოსცდიან, სასარგებლოა ეს მათთვის თუ არა, ძალიან დიდი ალბათობით ასახვას ჰპოვებს მათ ცხოვრებაზე საკლასო გარემოსა და სკოლის ფარგლებს მიღმა. აღნიშნული საკითხი მე-5 თავის მთავარ ამოცანას წარმოადგენს.

უფლებები და მოვალეობები წარმოადგენს სავალდებულო კონცეფციებს. ისინი ერთმანეთის თანამდევია, როგორც დღე და ღამე, როგორც ზაფხული და ზამთარი. უფლებები და მოვალეობები ურთიერთდამოკიდებულია. ადამიანისა და ბავშვების უფლებების აღქმა დაუშვებელია უფლებებსა და მოვალეობებს შორის არსებული კავშირის გარეშე.

წინამდებარე პროექტში ყურადღება გამახვილებულია ბავშვის უფლებათა კონვენციის შემდეგ მუხლებზე:

მუხლი 12, საკუთარი შეხედულებების გამოთქმის უფლება;

მუხლი 13, აზრის თავისუფლად გამოხატვის უფლება;

მუხლი 28, განათლების მიღების უფლება;

მუხლი 31, დასვენებისა და გართობის უფლება.

გ) ძირითადი კითხვები ბავშვთა უფლებების შესახებ შექმნილი ცოდნისა და უნარების შესაჯამებლად

ბავშვთა უფლებების პრაქტიკაში გამოცდა	ბავშვთა უფლებების სიღრმისეულად გაცნობა	ბავშვთა უფლებების დანერგვა
მასწავლებელი		
როგორ და რა საშუალებებით არის დაცული ბავშვთა უფლებები საკლასო გარემოსა და სასკოლო საზოგადოებაში?	რა იციან მოსწავლეებმა ბავშვთა უფლებების შესახებ?	მოსწავლეები სწავლობენ, როგორ იმოქმედონ სკოლის გარეთ შექმნილ სიტუაციებში: რა ცოდნა შეიძინეს, რომელიც მათ მომავალ ცხოვრებაში გამოადგებათ?

წინამდებარე თავის გავლისას, მოსწავლეები აცნობიერებენ წესების აუცილებლობას, რათა შეძლონ ერთად ცხოვრება; აგრეთვე, აცნობიერებენ, რომ ბავშვთა უფლებები საფუძვლად უდევს და განსაზღვრავს წესების ამგვარ სისტემას.	მუხლი: 12, 13, 28, 31 (იხ. დანართი: კონვენცია ბავშვთა უფლებების შესახებ)	მოსწავლეები აცნობიერებენ, თუ როგორ იქმნება წესები დემოკრატიულ საზოგადოებაში. მათ შეუძლიათ, მონაწილეობა მიიღონ გადაწყვეტილების მიღების დემოკრატიულ პროცესებში.
მოსწავლეები		
რა გამოცდილება მივიღე კლასში, ბავშვთა უფლებების თვალსაზრისით?	რა შევისწავლე ბავშვთა უფლებების შესახებ?	როგორ შემიძლია ვიმოქმედო ამის შემდეგ?
მოსწავლეები აცნობიერებენ, რომ უფლებები და მოვალეობები განუყრელია. ისინი აცნობიერებენ, რომ წესები შეიქმნა ადამიანების მიერ, ადამიანებისვე საკეთილდღეოდ, რომ ამ წესების შეცვლა შესაძლებელია და ჯგუფის წევრებს შორის ყველასათვის სავალდებულო წესების შესახებ შეთანხმება გარკვეულ სირთულეებს უკავშირდება.	მე ვიცი, რომ მაქვს უფლება, მონაწილეობა მივიღო ჩვენი კლასის წესების შემუშავებაში. მე ვაცნობიერებ, რომ ბავშვთა უფლებების კონვენციის შექმნაც მსგავსი პროცესების ნაყოფია.	ახლა მე შემიძლია შევიმუშაო მსგავსი წესები, რომლებიც ჩემს მშვიდობიან თანაცხოვრებას უზრუნველყოფს ოჯახში, სპორტულ კლუბში ან მეგობრების წრეში. აუცილებელია დავრწმუნდეთ და უზრუნველვყოთ, რომ ამგვარი წესების შემუშავებაში რაც შეიძლება მეტი ადამიანი იყოს ჩართული და რომ მათ შეძლონ საერთო ენის გამონახვა და გარკვეულ დათმობებზე წასვლა.

დ) მსვლელობა

გაკვეთილი 1

მასწავლებელი მოსწავლეებს აცნობს პროექტს და მომდევნო 4 გაკვეთილის გეგმას.

მასწავლებელი მოსწავლეებთან ერთად განიხილავს „უფლებებისა და პასუხისმგებლობების“ საკითხს:

- დაასახელეთ ზოგიერთი უფლება რომლითაც თქვენ სარგებლობთ საკლასო ოთახში, ეზოში ან ოჯახში. გაიხსენეთ ბავშვთა უფლებები რომელზეც ბევრი გსმენიათ.
- ეს უფლებები მხოლოდ მაშინ იმოქმედებს, თუ სხები პატივს სცემენ მათ. თითოეული უფლება მოვალეობას მოიცავს. დაასახელეთ მაგალითები.

კლასი, სიდიდის შესაბამისად, იყოფა სამ, ექვს ან ცხრა ჯგუფად. თითო ჯგუფი უნდა შედგებოდეს არა უმეტეს ხუთი მოსწავლისგან. ჯგუფებს ენიჭებათ შესაბამისი ნომრები ა, ბ, გ.

თითოეული ჯგუფი ირჩევს მომხსენებელს. მასწავლებელი სთხოვს ჯგუფებს, მოკლედ გააცნონ კლასს, თუ რა პრინციპით აირჩიეს მომხსენებლები.

ყოველ ჯგუფს ურიგდება სამ ნაწილად დაყოფილი თითო ფურცელი. ფურცლის ზედა მესამედში მოსწავლეები ჩანაწერებს აკეთებენ თავიანთი ჯგუფის მოსაზრებების შესახებ იმის თაობაზე, თუ რა უფლებებით სარგებლობს კლასის ყოველი ინდივიდუალური წევრი (მათ შორის, მასწავლებელიც).

მათ ყველა თავიანთი მოსაზრება პუნქტების სახით უნდა დაიტანონ ფურცელზე, ამ მიზნით გამოყოფილ ნაწილში.

მოსწავლეები პასუხობენ შემდეგ კითხვებს: რამდენად წარმატებით გავართვით თავი მოცემულ ამოცანას? რას აკეთებდა თითოეული ჩვენგანი, რამაც დახმარება გაგვიწია? რა გვიშლიდა ხელს?

მოსწავლეთა ჯგუფები ცვლიან თავიანთ ნამუშევრებს (ა ჯგუფი გადასცემს ბ ჯგუფს, ბ ჯგუფი – გ ჯგუფს, გ ჯგუფი – ა ჯგუფს).

შემდეგ ყოველი ჯგუფი, კითხვებზე პასუხის მეშვეობით, განიხილავს სხვა ჯგუფის მიერ შედგენილ უფლებათა ჩამონათვალს: რა პასუხისმგებლობა გვეკისრება ამ უფლებების დასაცავად? რა უნდა გავაკეთოთ ამისთვის? როგორ უნდა მოვიქცეთ? მაგალითად, „ყველას აქვს უფლება, გამოთქვას საკუთარი აზრი“, „ჩვენი პასუხისმგებლობაა, მოვუსმინოთ ერთმანეთს“.

მოსწავლეები ფურცლის შუა მესამედ ნაწილში ჩამოწერენ პირველ მესამედში მოცემული უფლებების შესაბამის პასუხისმგებლობებს (იმ შემთხვევაში, თუ მათ შეუძლიათ, მოუწახონ უფლებას შესაბამისი პასუხისმგებლობა), იმავე ნუმერაციის დაცვით.

გაკვეთილის ბოლოს მასწავლებელი აგროვებს მოსწავლეთა ნამუშევრებს, რათა გაეცნოს მათ შემდეგ გაკვეთილამდე.

გაკვეთილი 2 (ხანგრძლივობა დაახლოებით 1½ გაკვეთილი)

მასწავლებელი გამართავს დისკუსიას კლასში, რომ განიხილონ რამდენიმე საკითხი, რომელიც წესებს ეხება, მაგ: სპორტის წესები, საკლასო ოთახის წესები, საგზაო მოძრაობის წესები:

- რა დადებითი აქვს წესებს? რა უარყოფითი აქვს წესებს ?
- როდის ვარ კმაყოფილი იმით, რომ წესები არსებობს? რა მაღიზიანებს წესებში?
- ვინ ადგენს წესებს სხვადასხვა კონტექსტში? ვინ უზრუნველყოფს წესების დაცვას და სანქციების დაწესებას მათი დარღვევის შემთხვევაში?

გაკვეთილის შესაჯამებლად გამოიყენეთ შემდეგი წინადადება: „დისციპლინა და წესრიგი დემოკრატიულ საზოგადოებაში და სკოლაში“.

დისციპლინა და წესრიგი დემოკრატიულ საზოგადოებაში და სკოლაში

1. წესრიგი საჭიროა ყველა გარემოში. ადამიანთა ჯგუფი, წესრიგისა და ძირითადი წესების გარეშე, ვერ იქნება მიჩნეული დემოკრატიულად.
2. ზღვრების დადგენა აუცილებელია. წესები შეიძლება იყოს არასწორი ან შეუსაბამო. მაგრამ თუ არ იცვლება, საჭიროა მათი დაცვა. თუმცა აუცილებელია არსებობდეს მათი შეცვლის შესაძლებლობა.
3. ბავშვები, ძალიან ადრეული ასაკიდან, უნდა მონაწილეობდნენ წესების შედგენასა და მათი გატარების პროცესებში, მხოლოდ ამ გზით შეძლებენ ისინი წესების დაცვის აუცილებლობის გაცნობიერებას.
4. საკლასო ოთახში თავმოყრილი საზოგადოება ვერ იფუნქციონირებს მის წევრებს შორის ურთიერთდობისა და ურთიერთპატივისცემის გარეშე. ზოგ შემთხვევაში ამგვარი ატმოსფეროს შექმნა გარკვეულ სირთულეებს უკავშირდება.
5. საკლასო გარემოში კონკურენცია გუნდური მუშაობის სულისკვეთებამ უნდა ჩაანაცვლოს.
6. სასიცოცხლოდ აუცილებელია, საკლასო ოთახში მეგობრული ატმოსფერო სუფევდეს.
7. მასწავლებლის სოციალურ უნარებს უდიდესი წვლილის შეტანა შეუძლია დემოკრატიული ლიდერობის განვითარებაში, ადამიანებთან ურთიერთობის დამყარებაში და ა.შ.
8. დემოკრატიულ კლასში მუდმივად სუფევს ატმოსფერო, სადაც მისი წევრები ერთმანეთთან კომუნიკაციისათვის არიან განწყობილი.
9. მოსწავლეები, როგორც გოგონები, ასევე ვაჟები, წახალისებულ უნდა იქნენ, რათა მათ რაღაც ახალი აღმოაჩინონ და საკუთარი გამოცდილებით, საკუთარ შეცდომებზე სწავლის საშუალებით შეიძინონ ცოდნა.
10. შექმნილი უნდა იყოს ისეთი ატმოსფერო, სადაც არსებობს საკუთარი თავისუფლებებით სარგებლობის შესაძლებლობა, დადგენილი ზღვრების ფარგლებში. მოსწავლეებს მხოლოდ ამ გზით უვითარდებათ პირადი პასუხისმგებლობის შეგნება.
11. დისციპლინისა და წესრიგის დაცვა შეიძლება სახალისოც კი იყოს, თუ იგი საზოგადოების თითოეულ წევრს ეხმარება, თავისუფლად გამოთქვას საკუთარი მოსაზრებები და ჯგუფის წევრებს შორის სასურველი ურთიერთობების ჩამოყალიბებასა და დამაკმაყოფილებელი სამუშაო პირობების შექმნას უწყობს ხელს.

*„ადამიანთა ჯგუფი,
წესრიგისა და ძირითადი
წესების გარეშე, ვერასოდეს
იქნება დემოკრატიული“*

მოსწავლეები ნაწილდებიან იმავე ჯგუფებში, რომლებშიც წინა გაკვეთილის განმავლობაში მუშაობდნენ. მასწავლებელი ურიგებს A3 ფორმატის ქაღალდის ფურცლებს და აძლევს შემდეგ დავალებას:

- გადახედეთ ძველ ნამუშევრებს. დაფიქრდით იმ წესების შესახებ რომლებიც თქვენი აზრით განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია ჩვენი ერთად ცხოვრებისთვის და რისი წარმოდგენაც გასურთ მოგვიანებით კლასში.

ჩამოწერეთ ეს წესები თქვენი ფურცლის ქვედა მესამედ ნაწილში, შემდეგი მითითებების გათვალისწინებით (მასწავლებელი აჩვენებს ერთ ან ორ მაგალითს) :

- წესები პოზიტიური უნდა იყოს ვიდრე ამკრძალავი.
- წესები უნდა აღწერდეს როგორც უფლებას ასევე პასუხისმგებლობას, მაგალითად „რადგან“ სიტყვის გამოყენებით: „ჩვენი პასუხისმგებლობა სხვების მოსმენაა, რადგან ჩვენ გვაქვს უფლება მოგვისმინონ“.

ჯგუფები მოქმედებენ მითითებების შესაბამისად. ისინი წარუდგენენ თავიანთ ნამუშევრებს ერთმანეთს. გაიმართება შემაჯამებელი დისკუსია.

თითოეულმა ჯგუფმა უნდა შეარჩიოს მაქსიმუმ 3 წესი და ჩამოწეროს ფურცელზე.

ეს წესები გამოიკვრება საკლასო ოთახის დაფაზე. დისკუსიის დროს თითოეული ჯგუფის მომხსენებელი კლასს განუმარტავს მათ მიერ არჩეულ უფლებებს.

სინოფსისი: საბოლოო რედაქტირება წესების შექმნის მიზნით, რომელიც გვსურს ჩვენი კლასისთვის სავალდებულო გახდეს:

- რომელი წესებია იდენტური ან მსგავსი? რომელი შეიძლება იყოს გამოტოვებული ან გაერთიანებული?
- რომელი წესი ითხოვს თავიდან ჩამოყალიბებას რომ აზრი უფრო გასაგები ან ლაკონური იყოს?

მოსწავლეები კენჭს უყრიან წესებს. თითოეულ მათგანს აქვს ხუთი არჩევანის გაკეთების უფლება – აქვს ხუთი ჟეტონი, რომლის გამოყენებითაც მათ ხმა უნდა მისცენ იმ წესებს, რომლებიც, მათი მოსაზრებით, კლასში უნდა მოქმედებდეს. მოსწავლეებს შეუძლიათ, თავიანთი სურვილისამებრ გამოიყენონ საკუთარი ხმები, მაგალითად, ხუთივე ხმა ერთ წესს მიანიჭონ, ან გადაანაწილონ სხვადასხვა წესზე. ხუთი წესი, რომელიც ყველაზე მეტ ხმას დააგროვებს, შეტანილი იქნება კლასის წესდებაში. მოსწავლეები გადაიტანენ მათ ფურცლებზე; თითოეული მოსწავლე თავის ხელმოწერას დაურთავს ფურცელს და იგი გამოიკვრება კედელზე. ეს წესები კლასში მუდმივად უნდა მოქმედებდეს.

განვლილი მასალის შეჯამება (როდესაც ამავდროულად ახალი წესები მიიღეს): რა დაგვეხმარა? რა იყო ხელის შემშლელი? რაში მდგომარეობს თითოეული ჩვენგანის მიერ წესების შემუშავებაში შეტანილი წვლილი? შეგიძლიათ, დაასახელოთ მოსწავლე ან მოსწავლეები, რომელთაც განსაკუთრებული წვლილი შეიტანეს წესების შემუშავებაში? რაში გამოიხატება მათ მიერ შეტანილი წვლილი?

გაკვეთილი 3

მასწავლებელი მოკლედ აცნობს მოსწავლეებს ბავშვთა უფლებებს და მიმოიხილავს ძირითად საკითხებს (მე- 3 თავი - გაკვეთილი 2 და მე-4 თავი - გაკვეთილი1): ბავშვთა უფლებების შექმნა, ბავშვთა უფლებების ძირითადი პრინციპები დაკავშირებული ადამიანის უფლებებთან.

ამჯერად მასწავლებელი მოსწავლეებს აცნობს ბავშვთა შემდეგ უფლებებს (იხ. დანართი: ბავშვთა უფლებების დეკლარაცია):

მუხლი 12, შეხედულებებისა და ინტერესის გამოხატვის უფლება;

მუხლი 13, გამოხატვის თავისუფლება;

მუხლი 28, განათლების მიღების უფლება;

მუხლი 31, დასვენებისა და თავისუფალი დროის ქონის უფლება.

მოსწავლეები იყოფიან ჯგუფებად. თითოეული ჯგუფი მიიღებს A4 ფორმატის ქაღალდის ფურცელს და მოსწავლეები მოამზადებენ სამუშაო ფურცელს ქვემოთ მოცემული ნიმუშის მიხედვით. მარცხენა ვიწრო სვეტში ისინი ჩამოწერენ მოცემულ ოთხ უფლებას, ფურცლის მთელ სიგრძეზე თანაბარი დაშორებებით. მარჯვენა ფართო სვეტში ისინი კონკრეტული უფლების შესახებ საკუთარ მოსაზრებებსა და ამ უფლებების შესაბამის ვალდებულებებს წერენ, რომელიც გულისხმობს როგორც პირველი პირის ვალდებულებებს, რომელიც ამ უფლებით სარგებლობს, ასევე სხვა პირების ვალდებულებებსაც. შესაძლებელია დაისვას შემდეგი კითხვები: იმ შემთხვევაში, თუ ჩემი მეზობელი, მეგობარი ან თანაკლასელი სარგებლობს ამ უფლებით, რა ვალდებულებები ეკისრებათ მათ გარშემო მყოფთ? ან (მუხლი 28): რა ვალდებულებები ეკისრება საზოგადოებას და სკოლას განათლების მიღების უფლების უზრუნველსაყოფად? როგორ შემიძლია მე, როგორც ამ კლასის წევრს, საკუთარი წვლილი შევიტანო მოცემული უფლების დაცვაში? მომდევნო გაკვეთილზე გაიმართება დისკუსია მიღებული შედეგების ირგვლივ.

ჯგუფის წევრები (სახელები)	
უფლებები	წესები და მოვალეობები
<p><i>მუხლი 12</i></p> <p><i>შეხვედულებებისა და ინტერესის გამოხატვის უფლება</i></p> <p>რას გულისხმობს ეს უფლება?</p>	
<p><i>მუხლი 13</i></p> <p><i>გამოხატვის თავისუფლება</i></p> <p>რას გულისხმობს ეს უფლება?</p>	
<p><i>მუხლი 28</i></p> <p><i>განათლების მიღების უფლება</i></p> <p>რას გულისხმობს ეს უფლება?</p>	
<p><i>მუხლი 31</i></p> <p><i>დასვენებისა და თავისუფალი დროის ქონის უფლება</i></p> <p>რას გულისხმობს ეს უფლება?</p>	

გაკვეთილი 4

მოსწავლეები წარმოადგენენ თავიანთ შედეგებს კლასის წინაშე (მე-3 გაკვეთილის მიხედვით). თითოეულ ჯგუფს ჰყავს თავისი მომხსენებელი. მოსწავლეებს შეუძლიათ, შეეხონ შემდეგ ასპექტებს:

- როგორ მივუძღვიო ჩვენ წინაშე მდგარ ამოცანას (ჯგუფური მუშაობისა და გადაწყვეტილების მიღების პროცესი)?
- რა იყო მნიშვნელოვანი ჩვენთვის (კრიტიკიუმები და ღირებულებები)?
- როგორ უნდა დავრწმუნდეთ, რომ წესებს იცავენ ის ადამიანები, რომელთაც ამ წესების დაცვა ევალებათ (წესებისადმი დამოკიდებულება, წესების გატარება)? ვინ არის პასუხისმგებელი ბავშვთა ამ ოთხი უფლების შესრულებაზე?

სავარაუდოდ დასკვნა: მოსწავლეები თანხმდებიან კლასის წესებზე. ერთ-ერთი ჯგუფი იღებს დავალებას, წესებს მისცეს დოკუმენტის სახე, საჭირო გაფორმებით. ამ დოკუმენტს ხელი უნდა მოაწეროს კლასის ყველა მოსწავლემ და მასწავლებელმაც. დოკუმენტში მოცემული წესები ძალაში რჩება იმ დრომდე, სანამ მოხდება მათი ჩანაცვლება ახალი წესებით. დოკუმენტი ყველასათვის საჩვენებელ ადგილზე უნდა გამოიფინოს ბავშვთა საყოველთაო დღისადმი მიძღვნილი ღონისძიების განმავლობაში, როგორც მაგალითი იმისა, თუ როგორ ხორციელდება დემოკრატია საკლასო გარემოში.

თავი 6 (დაწყებითი სკოლა, 6 კლასი)

ბავშვთა უფლებები: ხელოვნების ნიმუში!

ა) გაკვეთილის გეგმა

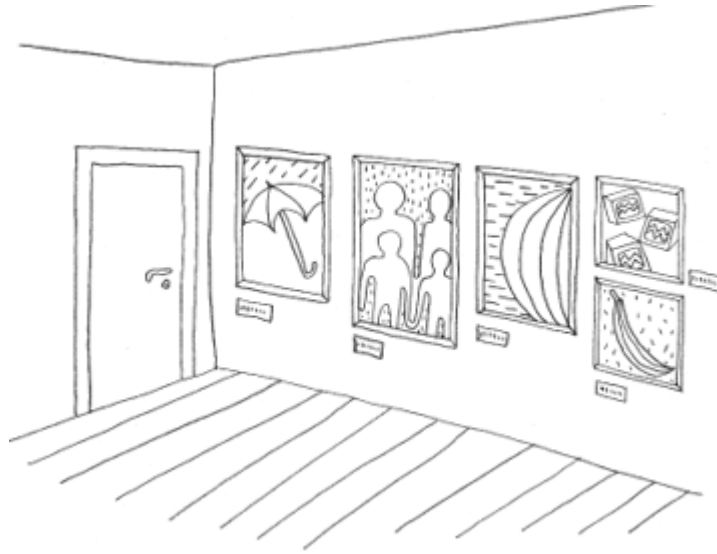
	ძირითადი კითხვა/ გაკვეთილის თემა	ძირითადი ამოცანა	რესურსები
გაკვეთილი 1	რას წარმოადგენს პროექტი ხელოვნებაში? როგორ შეიძლება წარმოვადგინოთ ბავშვთა უფლებები ხელოვნებაში?	მოსწავლეები იღებენ გადაწყვეტილებას იმის შესახებ, თუ რომელი მუხლი შეარჩიონ ბავშვთა უფლებების კონვენციიდან, მასზე ხელოვნების ნიმუშის შესაქმნელად და გამოთქვამენ მოსაზრებებს პროექტთან დაკავშირებით.	რამდენიმე ჟურნალი; ბარათებზე ან ქაღალდის ფურცლებზე დატანილი ბავშვთა უფლებები.
გაკვეთილები 2, 3 და 4	როგორ შეუძლიათ მასწავლებლებსა და მოსწავლეებს, დაეხმარონ ერთმანეთს? როგორ უნდა ვარეგულიროთ განსხვავებული ტემპით მომუშავე მოსწავლეების ჰარმონიული თანამშრომლობა?	მოსწავლეები ახორციელებენ ერთ ან რამდენიმე პროექტს, რომელიც ხელოვნების ნიმუშის შექმნას გულისხმობს. ისინი სწავლობენ, როგორ გაუწიონ დახმარება სხვებს და როგორ მიიღონ დახმარება სხვებისაგან, საკლასო გარემოში.	ფურცლები, ფერადი საღებავები, წებო, ჟურნალები და ა.შ.

ბ) საფუძველი და საგანმანათლებლო მიზნები

ბავშვთა და ადამიანის უფლებები ხშირად უკავშირდება კომპლექსურ პოლიტიკურ, სოციალურ და პირად პრობლემებს. მოცემული პროექტის ფარგლებში კიდევ ერთხელ ხდება შესაძლებელი იმ ტრადიციის ხორცშესხმა, რომელიც კარგად არის დამკვიდრებული ბავშვების და ადამიანის უფლებების კონტექსტში.

ხელოვნების მუშაკები ხშირად იღებდნენ თავის თავზე კონკრეტული მუხლების ხელოვნებაში ასახვას. ამის შედეგად გვაქვს უამრავი შესანიშნავი ბარათი, კალენდარი, წიგნი და ფილმიც კი, რომელიც ადამიანისა და ბავშვთა უფლებებს ეძღვნება.

მოსწავლეებისათვის, რომელთაც უკვე იმუშავეს საგანძურის სკივრის პროექტზე (მე-3 თავი), მოცემული პროექტი წარმოადგენს კიდევ ერთ შესაძლებლობას, უფრო ღრმად შეისწავლონ ბავშვთა უფლებები.

ჩვენ მივიჩნევთ, მნიშვნელოვანია, რომ მოსწავლეები დროგამოშვებით უბრუნდებოდნენ შესწავლილ მასალას (მე- 3 თავი: „საგანძურის სკივრი“-ს პროექტი) და სხვადასხვა კუთხით განიხილავდნენ მას სხვა სიტყვებით რომ ვთქვათ, გამოყენებულ იქნეს შემოქმედებითი და ინტეგრალური მიდგომა. ზეპირად ან წერილობით ჩამოყალიბებული აზრი შესაძლებელია გამოიხატოს ერთი გამოსახულებით, იმ შემთხვევაში, თუ მისი აღქმა და გაგება სრულყოფილად მოხდება.

გირჩევთ, მოცემულ თავში შესული გაკვეთილის აქტივობების თანმიმდევრობა სასწავლო წლის დასაწყისიდანვე შეიტანოთ სასწავლო პროგრამაში, რათა მოსწავლეების ნამუშევრების გამოფენა, ბავშვთა საყოველთაო დღისადმი (20 ნოემბერი) მიძღვნილ ღონისძიებას დაემთხვეს, რომელიც გაიმართება სკოლაში, რომელიმე საგამოფენო დარბაზში ან სხვა საჯარო დაწესებულებაში.

პროექტის მიზანს წარმოადგენს მოსწავლეთა წახალისება, რათა ისინი წარმოსახვით და შემოქმედებითად მიუდგნენ ამოცანას.

შენიშვნა: პირველი გაკვეთილის ან მთლიანი პროექტის შესრულება შესაძლებელია მეორე ხელოვნების მასწავლებელთან ან დიზაინის და ტექნოლოგიის მასწავლებელთან ან ადგილობრივ მსახიობთან თანამშრომლობით, ისევე როგორც პარალელურ კლასთან ერთად. მოსწავლეების შემოთავაზებები შესაძლებელია აისახოს დაგეგმვის პროცესში.

გ) ძირითადი კითხვები ბავშვთა უფლებების შესახებ შეძენილი ცოდნისა და უნარების შესაჯამებლად

ბავშვთა უფლებების პრაქტიკაში გამოცდა	ბავშვთა უფლებების სიღრმისეულად გაცნობა	ბავშვთა უფლებების დანერგვა
მასწავლებელი		
როგორ და რა საშუალებებით არის დაცული ბავშვთა უფლებები საკლასო გარემოსა და სასკოლო საზოგადოებაში?	რა იციან მოსწავლეებმა ბავშვთა უფლებების შესახებ?	მოსწავლეები სწავლობენ, როგორ იმოქმედონ სკოლის გარეთ შექმნილ სიტუაციებში: რა ცოდნა შეიძინეს, რომელიც მათ მომავალ ცხოვრებაში გამოადგებათ?

<p>ხელოვნების გაკვეთილებზე მოსწავლეები აცნობიერებენ, რომ გამოსახვის საკუთარი საშუალებების გამოყენება შესაძლებელიც არის და მნიშვნელოვანიც. ისინი ეძებენ ინდივიდუალურ ხერხებს, რათა მხატვრული საშუალებებით შეძლონ, წარმოადგინონ ბავშვთა სხვადასხვა უფლება.</p>	<p>მოსწავლეებმა გააფართოვეს და გააღრმავეს თავინთი ცოდნა და გაგება ბავშვთა უფლებების შესახებ; კრიტიკულად შეაფასეს ზოგიერთი ძირითადი უფლება ბავშვთა უფლებების კონვენციიდან.</p>	<p>მოსწავლეებს შეუძლიათ, ემოციურ დონეზე აღიქვან ბავშვთა უფლებების დარღვევები და საკუთარი მსჯელობა ჩამოაყალიბონ ამასთან დაკავშირებით. მოსწავლეებში ეს კომპეტენცია ვითარდება მათ მიერ ბავშვთა უფლებების დარღვევების გაანალიზების პროცესში.</p>
<p>მოსწავლეები</p>		
<p>რა გამოცდილება მივიღე კლასში, ბავშვთა უფლებების თვალსაზრისით?</p>	<p>რა შევისწავლე ბავშვთა უფლებების შესახებ?</p>	<p>როგორ შემიძლია ვიმოქმედო ამის შემდეგ?</p>
<p>ამ პროექტის საშუალებით, საკლასო ოთახი და მთლიანი სკოლა იქცა ადგილად, რომლის მორთვაშიც მე ჩემი წვლილი შევიტანე და სადაც მე თავს ძალიან კომფორტულად ვგრძნობ. მე შემიძლია გამოვხატო ჩემი ინდივიდუალობა და გარშემომყოფები პიროვნებად აღმიქვამენ.</p>	<p>ჩემს თანაკლასელებთან ერთად, ვეცადე, შემესწავლა ბავშვთა უფლებები. მე ბევრი კითხვა გამიჩნდა და ასევე დავრწმუნდი, რომ უცნაური არაფერია იმაში, რომ მე ჯერ კიდევ კარგად არ მესმის ზოგიერთი უფლება. მე გაგრძელებ მათ შესწავლას.</p>	<p>მე დავრწმუნდი ჩემს შესაძლებლობებში ხელოვნების კუთხით, ახლა უკვე თამამად შემიძლია ჩემი ამ შესაძლებლობების გამოყენება და მათ დახვეწაზე ზრუნვა. ეს ჩემი პიროვნების ნაწილია და ზოგჯერ ეს დამეხმარება, უკეთ გამოვხატო ჩემი ფიქრები და ემოციები, ვიდრე ამას სიტყვებით მოვახერხებ. ჩემს მეგობრებთან ერთად ვიმსჯელებ მსგავსი პროექტების გახორციელებაზე მომავალშიც, შესაძლებელია ნამუშევრები გავყიდოთ კიდევ და შემოსული თანხა ბავშვებისათვის წარმოებულ პროექტებს გადავცეთ.</p>

დ) მსვლელობა

გაკვეთილი 1 (ხანგრძლივობა დაახლოებით 1 ½ გაკვეთილი)

მასწავლებელი მოსწავლეებს აცნობს პროექტის დეტალებს. მოსწავლეებისათვის მნიშვნელოვანია:

- კიდევ ერთხელ გაეცნონ ბავშვთა უფლებებს;
- გაერკვნენ იმ პრინციპსა და მიზანში, რომელიც საფუძვლად უდევს მოცემულ პროექტს;
- გააცნობიერონ, თუ რა მოთხოვნებს უყენებს მათ დროის განრიგი;
- იხილონ მხატვრული საშუალებებით გადმოცემული ბავშვთა (ან ადამიანის) უფლებების მაგალითები.

ამისათვის მასწავლებელმა მოსწავლეებს არა მარტო უნდა უჩვენოს ადამიანისა და ბავშვთა უფლებების ილუსტრაციების მაგალითები, არამედ მათ წინაშე უნდა სცადოს განსხვავებული სტილისა და მიდგომების დემონსტრირება, რაც მოსწავლეებს დაეხმარება გამოხატვის თავიანთი საშუალებების მოძიებაში.

გაცნობის შემდეგ, მასწავლებელი მოსწავლეებს დააჯგუფებს (თითოეულ ჯგუფში ექვსი ბავშვი). (ეს იქნება მომდევნო ფიქსირებული ჯგუფების შექმნის საფუძველი). ყველა ჯგუფი მიიღებს ბავშვთა უფლებების დეკლარაციის ასლს (იხ. დანართი). ამოცანა: იპოვეთ ბავშვთა სამი უფლება, რომლისთვისაც თქვენ შექმნიდით ხელოვნების შესაფერის ნიმუშს (სურათი, ნახატი, ქანდაკება, ობიექტი).

შემდეგ გაიმართება დისკუსია, სადაც დადგინდება რომელი ჯგუფი, რომელ ბავშვის უფლებაზე იმუშავებს (თითოეული ჯგუფი თავისი დეკლარაციის ეგზემპლარზე აღნიშნავს შერჩეულ უფლებას). ბოლოს დამაკმაყოფილებელი გადაწყვეტილება მოიძებნება ყველა ჯგუფისთვის.

ჯგუფის წევრებმა უნდა განმარტონ შემდეგი საკითხები:

- პირველი მოსაზრებები დაგეგმილი სურათის ან ობიექტის კონცეფციის შესახებ;
- შერჩეული საღებავები, ინსტრუმენტები, მასალა;
- დროის განრიგი (შენიშვნა: მასწავლებელმა მონიტორინგი უნდა გაუწიოს და რჩევა მისცეს მოსწავლეებს რომ მათი რჩეული პროექტი ხელმისაწვდომია მოცემულ დროში);
- იდეები დაგეგმილი გამოფენისთვის (შესაძლებელია მოგვიანებით პლენარულ სესიაზე განხილვა).

მოსწავლეთა ჯგუფები სხვა ჯგუფებთან ერთად განიხილავენ თავიანთ მოსაზრებებს კლასში.

მომდევნო კვირას დაგეგმილი გაკვეთილისათვის ჯგუფებმა უნდა შეიმუშავონ იდეები პროექტის შესახებ, შეაგროვონ მაგალითები ჟურნალებიდან, გაზეთებიდან და წიგნებიდან, რომლებიც ილუსტრირების სხვადასხვა გზას გამოხატავს. მოიმარაგონ და მოიტანონ მასალა, რომელიც სამუშაოს შესრულებისათვის დასჭირდებათ. თითოეული ჯგუფი მოამზადებს პატარა პრეზენტაციას, შერჩეული ბავშვის უფლების შესახებ, რომელიც ილუსტრირებული იქნება მაგალითებით.

გაკვეთილი 2 (პირველი ნახევარი)

მოსწავლეები ერთმანეთს უზიარებენ მოსაზრებებს და კომენტარს აკეთებენ ერთმანეთის მოსაზრებებზე. მნიშვნელოვანია, მოსწავლეებს კარგად ესმოდეთ ბავშვთა უფლებები; ასევე, უნდა შეეძლოთ მაგალითის მოყვანა იმასთან დაკავშირებით, თუ როგორ ხდება ამ უფლებების დაცვა ან დარღვევა. მასწავლებელმა უნდა მოსთხოვოს მოსწავლეებს, ახსნან უფლებები და ის გზები და საშუალებები, რომლებიც მათი ილუსტრირებისათვის მოიფიქრეს.

პროექტის საბოლოო კონცეფციის დაზუსტება, რომელიც დასრულდება გამოფენის ჩატარებით 20 ნოემბრისთვის. (პროექტის განხილვა მოხდება 3 გაკვეთილზე).

გაკვეთილები 2 (მეორე ნახევარი) 3 და 4

მოსწავლეებს უნდა მიეცეთ საშუალება, რომ მეორე გაკვეთილის მეორე ნახევარი და შემდგომი ორი გაკვეთილი პროექტის დამოუკიდებლად გახორციელებას მოახმარონ. გამოცდილება გვიჩვენებს, რომ მოსწავლეებს მეტი მოტივაცია აქვთ, როდესაც ჯგუფურად მუშაობენ. მასწავლებელმა უნდა გაამხნევოს ისინი და მოუწოდოს, რომ განავითარონ თავიანთი იდეები.

მასწავლებელს შეუძლია დაეხმაროს მოსწავლეებს იმით, რომ აჩვენოს მათ მხატვრული ხერხების გამოყენებით შესრულებული პოსტერები, რეკლამებიდან ამოღებული ილუსტრაციები, დიაგრამები და ა.შ. რომლებიც ამოჭრილია ჟურნალებიდან და გაზეთებიდან. მოსწავლეებს შეუძლიათ, გაკვეთილზე მოიტანონ წიგნები და ჟურნალები, რომლებიც ხელოვნებას ეძღვნება. არ არის აუცილებელი, ილუსტრაციები უკავშირდებოდეს ბავშვთა უფლებების თემას. მნიშვნელოვანია, რომ მოსწავლეებმა აწარმოონ დისკუსია, ვიდრე ისინი ინდივიდუალურ საქმიანობას შეუდგებოდნენ.

რეკომენდაციები გამოფენისთვის:

- თუ თქვენი მოსწავლეები გამოფენის მოწყობას სკოლის შენობაში, საკლასო ოთახში ან საზოგადოებრივი დატვირთვის შენობაში გეგმავენ, დაავალეთ მათ შეთანხმდნენ ფურცლის ფორმატსა და წარწერების სტილზე.
- კონკურსის ჩატარება შეიძლება ჟიურის წევრების წინაშეც. ჟიურის შემადგენლობაში შეიძლება იყოს როგორც მოსწავლეები, ასევე ადგილობრივი საჯარო პირები, მაგალითად: ადგილობრივი მსახიობი ან ჟურნალისტი.
- თუ პროექტი ნახსენები იქნება ადგილობრივი მედიის საშუალებებში, ეს მნიშვნელოვან წვლილს შეიტანს მოსწავლის მოტივაციის ამაღლებაში.

თავი 7 (დაწყებითი სკოლა, 7კლასი)

ის რაც მე მინდა, იგივეა, რაც ის, რაც მე მჭირდება?

ა) გაკვეთილის გეგმა

	ძირითადი კითხვა/ გაკვეთილის თემა	ძირითადი ამოცანა	რესურსები
გაკვეთილი 1	რა მსურს?	მოსწავლეები აცნობიერებენ საკუთარ სურვილებს, ერთმანეთისათვის მათი გაზიარების საშუალებით.	სურათები მოსწავლეთა დასაწყვილებლად
გაკვეთილი 2	რა სჭირდებათ ადამიანებს? რისი ქონა იქნებოდა კარგი?	მოსწავლეები სწავლობენ, როგორ განასხვავონ ერთმანეთისაგან სურვილები და საჭიროებები და, აგრეთვე, ძირითადი საჭიროებები და მეორეხარისხოვანი საჭიროებები.	ძველი ჟურნალები; მაკრატლები; წებო; ცარიელი ფურცლები; ზონარი; სარჭი.
გაკვეთილი 3	რა არის სურვილები? რა არის საჭიროებები?	ჯგუფი ან კლასი თანხმდება 10 მნიშვნელოვან სურვილსა და საჭიროებაზე.	მოსწავლეების მიერ მომარაგებული მასალა.
გაკვეთილი 4	ბავშვთა უფლებები ესადაგება ჩვენ მიერ განსაზღვრულ სურვილებსა და საჭიროებებს?	მოსწავლეები საკუთარ მოსაზრებებს ადარებენ ბავშვთა უფლებებს და ამზადებენ პოსტერებს ბავშვთა საყოველთაო დღისათვის.	ბავშვთა უფლებების კონვენციის თითო ასლი თითო ჯგუფისათვის; დიდი ფორმატის ფურცელი.

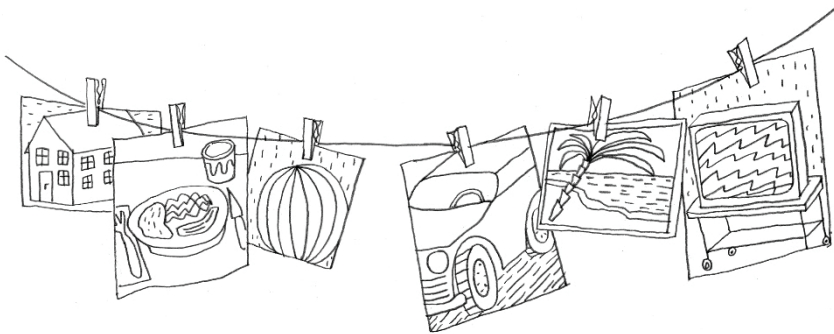

ბ) საფუძველი და საგანმანათლებლო მიზნები

იმისათვის, რომ მოსწავლეებმა გაიგონ, თუ რას ეხება ადამიანისა და ბავშვის უფლებები, საჭიროა, გააცნობიერონ საკუთარი სურვილები და საჭიროებები. მათ კარგად უნდა იცოდნენ, რას ელიან მოცემულ მომენტში ცხოვრებისაგან. პირველ ეტაპზე, მოსწავლეები თავისუფლად საუბრობენ საკუთარ სურვილებსა და საჭიროებებზე და მნიშვნელობა არა აქვს, რამდენად რეალური თუ არარეალურია მათი მოსაზრებები.

მეორე ეტაპზე, მათ უნდა დაადგინონ, რა განსხვავებაა, მათი აზრით, სურვილებსა და ყოველდღიურ საჭიროებებს შორის. ამ ეტაპზე გაკეთებული არჩევანისას აუცილებლად გამოიკვეთება ის უფლებები, რომლებიც მათ მინიჭებული აქვთ ბავშვთა უფლებების კონვენციის თანახმად.

ყველა ეტაპზე მნიშვნელოვანია, მასწავლებელი ამხნევედეს მოსწავლეებს და მოსწავლეების მიერ გამართული დისკუსიის დროს თავმჯდომარის ფუნქციას ასრულებდეს. მასწავლებელი არ უნდა ჩაერიოს მოსწავლეთა მსჯელობაში და მათ თავს არ უნდა მოახვიოს საკუთარი ღირებულებები და ნორმები, იმ „კეთილი“ განზრახვით, რომ სწორი მიმართულება მისცეს მოსწავლეებს, მოსაზრებების ჩამოყალიბებისას. ნაცვლად ამისა, სათანადოდ წარმართული დისკუსიისას,

მოსწავლეები ხშირად თავად აღმოაჩენენ ხოლმე ურთიერთგამომრიცხავ ცნებებსა და ღირებულებებს და თავადვე აგვარებენ ამასთან დაკავშირებულ პრობლემას.

მე-7 თავზე სამუშაოდ იდეალური პერიოდია ნოემბრის დასაწყისი. ამ მეთოდით მეოთხე გაკვეთილზე შესაქმნელი პლაკატები მზად იქნება ბავშვთა საერთაშორისო დღისთვის (20 ნოემბერი).

გ) ძირითადი კითხვები 7 თავის შესაჯამებლად

ბავშვთა უფლებების პრაქტიკაში გამოცდა	ბავშვთა უფლებების სიღრმისეულად გაცნობა	ბავშვთა უფლებების დანერგვა
მასწავლებელი		
როგორ და რა საშუალებებით არის დაცული ბავშვთა უფლებები საკლასო გარემოსა და სასკოლო საზოგადოებაში?	რა იციან მოსწავლეებმა ბავშვთა უფლებების შესახებ?	მოსწავლეები სწავლობენ, როგორ იმოქმედონ სკოლის გარეთ შექმნილ სიტუაციებში: რა ცოდნა შეიძინეს, რომელიც მათ მომავალ ცხოვრებაში გამოადგებათ?
წინამდებარე თავის გავლისას, მოსწავლეებს ეძლევათ შესაძლებლობა, გამოთქვან სურვილები და ჩამოაყალიბონ თავიანთი საჭიროებები. მოსწავლეები აღმოაჩენენ, რომ მათ უსმენენ და მათ	მოსწავლეები აცნობიერებენ რომ ბავშვთა უფლებები მოიცავს იმ ძირითად საჭიროებებს რომელიც აუცილებელია გადასარჩენად.	მოსწავლეებმა უნდა გააცნობიერონ, რომ მათ ყოველდღიურად უწევთ შეხება ცხოვრებისეულ საკითხებთან და რომ საზოგადოებაში მისი წევრებისათვის

<p>მოსაზრებებს სერიოზულად აღიქვამენ. მოსწავლეები სწავლობენ, როგორ განასხვავონ ერთმანეთისაგან ძირითადი, სასიცოცხლოდ მნიშვნელოვანი საჭიროებები და სურვილები.</p>		<p>არათანაბარი პირობებია შექმნილი, ამგვარი პრობლემების მოგვარების თვალსაზრისით. მოსწავლეებმა უნდა ისწავლონ, როგორ მოითხოვონ საკუთარი ინტერესების დაცვა ისე, რომ არ შელახონ სხვების ინტერესები.</p>
<p>მოსწავლეები</p>		
<p>რა გამოცდილება მივიღე კლასში, ბავშვთა უფლებების თვალსაზრისით?</p>	<p>რა შევისწავლე ბავშვთა უფლებების შესახებ?</p>	<p>როგორ შემიძლია ვიმოქმედო ამის შემდეგ?</p>
<p>ჩემი სურვილების გამოთქმა მხოლოდ იმ შემთხვევაში შემიძლია, თუ ჩემს თანაკლასელებსა და მასწავლებელს ვენდობი. მე ვისწავლე, რომ ძალიან მნიშვნელოვანია, გამოთქვა შენი სურვილების შესახებ და აგრეთვე მოუსმინო სხვებს, როდესაც ისინი თავიანთ სურვილებზე საუბრობენ.</p>	<p>მე შევიტყვე, რომ ბავშვთა უფლებები მოიცავს ჩვენთვის სასიცოცხლოდ აუცილებელ და მნიშვნელოვან საჭიროებებს - მონაწილეობა, განვითარება, სიცოცხლის შენარჩუნება და დაცვა და, აგრეთვე, შევიტყვე, რომ ამ უფლებებს ბევრი საერთო აქვს ჩემს ყოველდღიურ ცხოვრებასთან.</p>	<p>მე ვეცდები, მეტი ყურადღება გამოვიჩინო სურვილებსა და საჭიროებებს შორის სხვაობისადმი. არ შევინახავ საიდუმლოდ ჩემს სურვილებსა და ოცნებებს და ვეცდები სისრულეში მოვიყვანო ისინი, მაგრამ ისე, რომ ამავედროულად გავითვალისწინო სხვათა საჭიროებები და არ მივაყენო ზიანი მათ.</p>

დ) მსვლელობა

გაკვეთილი 1

შესავალი: მასწავლებელი კლასს მოახსენებს, რომ ბავშვთა უფლებების სწავლება საშუალო სკოლაშიც გაგრძელდება. იგი ბავშვებს სთხოვს გაიხსენონ მნიშვნელოვანი ფაქტები დაწყებითი სკოლიდან .(იხ. მე-3 თავი, გაკვეთილი 2 და მე-4 თავი, გაკვეთილი 1: ბავშვთა უფლებების წარმოშობა; ბავშვთა უფლებების ძირითადი პრინციპები; მათი კავშირი ადამიანის უფლებებთან).

განცხადება: წლევანდელი თემა იქნება „ სურვილები და საჭიროებები“. მასწავლებელი თემას მოკლედ მიმოიხილავს და შეაგროვებს მაგალითებს თითოეული მოსწავლისგან. როგორ უკავშირდება ეს თემა ბავშვთა უფლებებს ?

ჯგუფების ფორმირება: მასწავლებელი ლამაზი მანქანების, მოდური ტანისამოსის ან მიმზიდველი დასასვენებელი ადგილების ამსახველ სურათებს ოთხ-ოთხ ნაწილად ყოფს და არეულად ურიგებს მათ მოსწავლეებს. მოსწავლეებმა კლასში უნდა იპოვონ ის სხვა მოსწავლეები, რომლებსაც მათი სურათების დანარჩენი ნაწილები ერგო და ვისთან ერთადაც მათ უნდა შექმნან ჯგუფები. იმ შემთხვევაში, თუ კლასში მოსწავლეების რაოდენობის თანაბრად გადანაწილებისათვის საჭიროა სამ-სამი ან ხუთ-ხუთი მოსწავლისაგან შემდგარი ჯგუფების შექმნა, მასწავლებელმა სურათები შესაბამისად უნდა დაჭრას, სამ-სამ ან ხუთ-ხუთ ნაწილად.

თითოეული ჯგუფი ირჩევს მომხსენებელს და მენეჯერს. მომხსენებლის ვალდებულებაში შედის სხვა ჯგუფების წევრებთან, კლასის წინაშე და მასწავლებელთან, საკუთარი ჯგუფის სახელით საუბარი პლენარული სესიის დროს. მის ვალდებულებას წარმოადგენს, გადმოსცეს ჯგუფის მოსაზრებები, და

არა მისი საკუთარი მოსაზრებები. ჯგუფის მენეჯერი ორგანიზებას უკეთებს ჯგუფის საქმიანობას, აერთიანებს ჯგუფის წევრებს და აკონტროლებს დროის განრიგს.

ჯგუფებს ევალებათ შემდეგი საკითხების განხილვა და შენიშვნების ჩანიშვნა:

- რა არის თქვენი სანუკვარი ოცნება დღეს? რა მოგანიჭებთ განსაკუთრებულ სიხარულს?
- რა არის თქვენი სანუკვარი ოცნება სამომავლოდ? (მაგ: 25 წლის ასაკში)
- გახსოვთ თქვენი სურვილები 5, 7, 9 და 11 წლის ასაკში? რა იყო თქვენი სანუკვარი ოცნება მაშინ? რა განიჭებდათ განსაკუთრებულ სიხარულს?
- რა სურვილები აქვთ უფროსებს (მაგ: მშობლებს, ნაცნობებს)?

მოსწავლეები ფურცელზე ადგენენ თავიანთი სურვილების ჩამონათვალს, რომელიც ასაკის მიხედვით არის დახარისხებული (A3 ან A2 ფორმატის ქაღალდი).

მომხსენებელი შედეგებს აცნობს კლასს. მოსწავლეების მიერ შექმნილი მინიპოსტერები უნდა გამოიკრას საკლასო ოთახის კედლებზე.

დავალემა შემდეგი გაკვეთილისათვის: მოსწავლეებმა უნდა შეაგროვონ სურვილების თემასთან დაკავშირებით მასალები (გაზეთებიდან, კატალოგებიდან, ჟურნალებიდან); სარჭი.

გაკვეთილი 2

შესავალი: წინა გაკვეთილის მოკლე მიმოხილვა. გაკვეთილი ეხებოდა ჩვენს სურვილებს ახლა და ბავშვობაში. ამ გაკვეთილზე განვიხილავთ სურვილებსა (სასიამოვნოა თუ აგვისრულდება) და საჭიროებებს (აუცილებელია სიცოცხლის შესანარჩუნებლად) შორის განსხვავებას. მოვიყვანთ მაგალითებს.

მოსწავლეები მუშაობას აგრძელებენ თავიანთ ჯგუფებში. განიხილავენ შემდეგ საკითხებს:

- რას ვისურვებდით, რომ გვექონდეს? რისი ქონა იქნებოდა კარგი? რისი გაკეთების საშუალებას მოგვცემდა? (სურვილები)
- რა გვჭირდება ყველაზე მეტად და რატომ? (აუცილებელი საჭიროება)

იდეების მოსაფიქრებლად შეიძლება გამოვიყენოთ მოსწავლეების მიერ მოტანილი სურათები, რომელიც ასახავს ან სიმბოლურად გამოხატავს მატერიალურ თუ არამატერიალურ სურვილებსა და საჭიროებებს.

თითოეულ ჯგუფს, A3 ფორმატის ქაღალდის დარიგების შემდეგ, მიეცემა შემდეგი დავალემა:

ა) მაგიდის მოწყობა სულ მცირე 5 ძირითადი საჭიროებით (საკვები, უსაფრთხოება, ზრუნვა, მეგობრები, განათლება, სითბო და ა.შ.) და 5 თვითგანვითარებისთვის სასურველი სურვილით (ტელევიზორი, ეგზოტიკურ ქვეყნებში მოგზაურობა, ძვირფასი მანქანა და ა.შ.);

ბ) ამოჭერით სურათები რომელიც გამოხატავს ორივე კატეგორიას და იპოვეთ შემდეგი სურათები. სურათებს უკანა ან ქვედა მხარეს უნდა გუკეთდეს წარწერა „საჭიროება“ ან „სურვილი“.

გაკვეთილი 3

მოსწავლეთა ჯგუფები იღებენ შემდეგ დავალებას: ყველა სურათი რომელიც გამოხატავს საჭიროებებსა და სურვილებს დაალაგეთ თქვენს წინ. დემოკრატიულად აირჩიეთ ხუთი სურათი რომელიც ყველაზე მეტად გამოხატავს ძირითად საჭიროებებს და ხუთი სურათი რომელიც მიესადაგება ყველაზე სასურველ სურვილებს. გაითვალისწინეთ თითოეული ჯგუფის წევრის აზრი. (სურათის ასარჩევად თითოეულ წევს დაურიგდება სტიკერი. შეირჩევა 10 სურათი რომელიც ყველაზე მეტ სტიკერს დააგროვებს).

დისკუსია და ჯგუფებში კონსენსუსის პოვნა. შემდეგი დავალება: აიღეთ დაახლოებით 4 მეტრი სიგრძის ზონარი და ათი სარჭი. მოსწავლეები მათი ჯგუფის მიერ შერჩეულ სურათებს ჰკიდებენ თოკზე და ამაგრებენ სარჭებით, ამასთან, სურათების განლაგება თოკზე შემდეგი პრინციპით უნდა განისაზღვროს:

- მარცხნივ: სურათები, რომლებიც გამოხატავენ იმ საჭიროებებს, რომლებიც ჩვენ გვჭირდება, რათა ღირსეულად ვიცხოვროთ (ძირითადი საჭიროებები);
- მარჯვნივ: სურათები, რომლებიც გამოხატავენ საჭიროებებს, რომლებიც ჩვენ იმისათვის გვჭირდება, რომ ჩვენი ცხოვრება სასიამოვნო იყოს (სურვილები);
- ზოგიერთი სურათი შესაძლებელია მოთავსდეს ამ ორ კატეგორიას შორის.

თითოეული ჯგუფი პრეზენტაციას ჩაატარებს. გარდა ამისა გაიმართება დისკუსია (მოდერატორი მასწავლებელი) სხვადასხვა საკითხებზე (განსხვავებები სქესის მიხედვით; რა არის ძირითადი საჭიროებები მდიდარ ქვეყანაში და რა - ღარიბ ქვეყანაში).

გაკვეთილი 4

თითოეული ჯგუფი მიიღებს A3 ფორმატის 5 თაბახის ფურცელს, ასევე ბავშვთა უფლებების კონვენციის ასლს (იხ. დანართი). მოსწავლეებს ეძლევათ შემდეგი დავალება:

- აიღეთ თქვენი 10 სურათი. აქცენტი გაკეთდება იმ ხუთ სურათზე რომელიც გამოხატავს ძირითად საჭიროებებს.
- წაიკითხეთ ბავშვთა უფლებების კონვენცია ხმამაღლა თქვენს ჯგუფში. გაანალიზეთ ეს უფლებები თუ ემთხვევა თქვენს მიერ შერჩეულ სურათებს.
- აიღეთ A3 ფორმატის 5 თაბახის ფურცელი: ზედა მარცხენა კუთხეში დააწებეთ ერთ-ერთი იმ ხუთი სურათიდან რომელიც გამოხატავს ძირითად საჭიროებებს. მარჯვენა კუთხეში დაწერეთ ბავშვის უფლება რომელიც შეესაბამება სურათზე გამოსახულ საჭიროებას. ზოგიერთ სურათს შეიძლება ერთზე მეტი ბავშვის უფლება შეესაბამოს.
- გაალამაზეთ 5 თაბახის ფურცელი (პატარა პლაკატის მსგავსად). ეს პოსტერები გამოიფინება სკოლის შენობაში 20 ნოემბერს (ბავშვთა საყოველთაო დღე).

თითოეული ჯგუფის 5 პლაკატის პრეზენტაცია გაიმართება კლასში. დასასრულს დისკუსია შედგება შემდეგ საკითხზე: რამდენად შეესაბამება ძირითად საჭიროებებთან დაკავშირებით ჩვენი მოსაზრებები ბავშვთა უფლებების კონვენციის შინაარსს?

პლაკატების გამოფენა გაიმართება 20 ნოემბერს.

თავი 8 (დაწყებითი სკოლა, 8 კლასი)

ბავშვთა უფლებები - საფუძვლიანად შესწავლილი

ა) გაკვეთილის გეგმა

	ძირითადი კითხვა/ გაკვეთილის თემა	ძირითადი ამოცანა	რესურსები
გაკვეთილი 1	გვესმის ბავშვთა უფლებების მუხლების შინაარსი?	მოსწავლეები ირჩევენ მუხლებს ბავშვის უფლებების კონვენციიდან, რომლებიც მათ ამჯერად უნდა შეისწავლონ კრიტერიუმების გამოყენებით, შემდგომი ორი გაკვეთილის განმავლობაში.	ბავშვის უფლებების კონვენციის ასლები (იხ. დანართი).
გაკვეთილი 2 და 3	ყველასათვის გასაგებია კრიტერიუმები? როგორ შეუძლია მასწავლებელს, დახმარება გაუწიოს მოსწავლეებს ისე, რომ ზედმეტად არ ჩაერიოს მოსწავლეთა აქტივობაში?	მოსწავლეები მათთვის ხელსაყრელ ტემპში მუშაობენ პატარა-პატარა ჯგუფებად. ისინი აანალიზებენ ბავშვის უფლებების კონვენციის მუხლებს და ქმნიან დიაგრამებს, რომლებმაც მნახველები უნდა დააინტერესოს.	ჟურნალები, ფურცელი, წებო, მაკრატლები.
გაკვეთილი 4	რა ვისწავლეთ? რამდენად დიდ ძალისხმევას მოითხოვდა ჩვენგან მოცემული დავალების შესრულება? როგორ ვისარგებლეთ ჩვენთვის მონიჭებული თავისუფლებით?	მოსწავლეები აჯამებენ მუშაობისა და სწავლის პროცესებს და მსჯელობენ იმაზე, თუ როგორ მოაწყონ საკუთარი ნაშრომების ჩვენება.	დასრულებული პოსტერები

ბ) საფუძველი და საგანმანათლებლო მიზნები

ადამიანის უფლებები და ბავშვთა უფლებები მხოლოდ ფურცელზე დაწერილ არაფრისმთქმელ სიტყვებად რჩება, თუ ადამიანისათვის ისინი გარკვეულ მნიშვნელობას არ იძენს. აქედან გამომდინარე, საჭიროა ჩავწვდეთ მათ მნიშვნელობას და დავაკავშიროთ ისინი კონკრეტულ გამოცდილებასთან, რაც იმას ნიშნავს, რომ ეს უფლებები ყოველდღიურ ცხოვრებაში უნდა იყოს გამოყენებული და მათი დარღვევის შემთხვევები უნდა გამოვლინდეს. მაგრამ ამ მიმართულებით გადადგმული პირველი ნაბიჯებიც კი გარკვეულ დროს მოითხოვს. თუ ჩვენ გვსურს, მოსწავლეებს ესმოდეთ ბავშვის უფლებები, რაც ჩვენს მიზანს ნამდვილად წარმოადგენს, მათ უნდა მივცეთ საშუალება, იმუშაონ ამ უფლებებზე; ვინაიდან მხოლოდ კითხვითა და მოსმენით უფლებები არ ისწავლება. ბავშვთა უფლებების კრიტიკული გაგება და გამოყენება არა მარტო ამ თავის არამედ მთელი წიგნის მთავარ მიზანს წარმოადგენს.

აქვე ყურადღება უნდა გავამახვილოთ ტერმინზე „ბავშვის უფლებები“, რაც რიგ შემთხვევებში მოზარდთა შორის გაღიზიანებას იწვევს. მათი გაღიზიანება საფუძველს მოკლებული არ არის. მათ აღარ სურთ, ბავშვებად იწოდებოდნენ. თუმცა ბავშვთა უფლებები მათზეც ვრცელდება, სულ მცირე, 18 წლის ასაკამდე.

მოზარდები უნდა აცნობიერებდნენ, რომ ბავშვთა უფლებები მათთვის ის ინსტრუმენტია, რომელიც მათ უსამართლოდ მოპყრობის შემთხვევების გამოვლენაში და სამართლიანობის მოთხოვნაში დაეხმარება. ბავშვის უფლებათა კონვენციაზე ხელის მოწერით, ყოველი სახელმწიფო იღებს ვალდებულებას, ყველა შესაძლო საშუალების გამოყენებით, დაწეროს და დაიცვას ბავშვთა ეს უფლებები; თავის მხრივ, ეს გულისხმობს განხორციელების პროცესის პრიორიტეტულობას და მოიცავს ბავშვებისა და მოზარდების დახმარებასა და ხელშეწყობას, რათა მათ შეძლონ მათთვის მინიჭებული უფლებებით სარგებლობა.

მერვე კლასის მოსწავლეებთან წინამდებარე პროექტის გახორციელებისას, ჩვენ გთავაზობთ, მოსწავლეებს დაავალოთ ბავშვის უფლებათა კონვენციის ძირფესვიანი შესწავლა, რა დროსაც მათ უნდა განიხილონ ყოველდღიურ ცხოვრებაში, მათ ირგვლივ, ამ უფლებათა დაცვის შემთხვევები და, შესაბამისად, იმავე უფლებათა დარღვევის შემთხვევებიც. მოცემული პროექტის საბოლოო შედეგს წარმოადგენს მოსწავლეების მიერ მოწოდებული გამოფენა, რომელზეც წარმოდგენილი იქნება მოსწავლეების მიერ დამზადებული პოსტერები ბავშვის ყველა უფლების შესახებ. გამოფენაზე გამოტანილი თითოეული პოსტერი უნდა შეიცავდეს შინაარსის აღწერის, ანალიზისა და ილუსტრაციის ელემენტებს, რომელთა შექმნაც განსხვავებულ მიდგომებს საჭიროებს, დაწყებული ანალიტიკური მიდგომიდან, დამთავრებული შემოქმედებითი მიდგომით.

დიდაქტიკის თვალსაზრისით, აღნიშნული გამოფენისათვის მზადება მოსწავლეებისაგან მოითხოვს კონვენციის კონკრეტული მუხლების ძირფესვიანად შესწავლას. გამოფენის ღონისძიება შესაძლებელია მოიცავდეს ერთგვარ კონკურსს, სადაც სხვა კლასის მასწავლებლები გამოვლენ ჟიურის როლში და შეარჩევენ საუკეთესო პოსტერს, რისთვისაც შესაძლებელია დაწესებული იყოს მცირედი ჯილდოც (მაგ: კინოს ბილეთი ან წიგნის ვაუჩერი).

ადგილობრივი ცხოვრებიდან ან საერთაშორისო კონტექსტიდან აღებული მაგალითების მოძიება შესაძლებელია იმ მასალაში, რომელიც მოსწავლეებმა გაკვეთილზე მოიტანეს. აქედან გამომდინარე,

მოსამზადებელი ეტაპის ძირითად ელემენტს წარმოადგენს გაზეთებისა და ჟურნალების წაკითხვა. თანამშრომლობაზე დაფუძნებული სწავლის გარეშე (რაც მცირერიცხოვან ჯგუფებში მუშაობას გულისხმობს), მოსწავლეებს გაუჭირდებათ მიზნების განხორციელება. ეს მოცემული პროექტის კიდევ ერთ მიზანს წარმოადგენს.

პროექტი მოიცავს, დაახლოებით, ოთხ გაკვეთილს. მკითხველი აღმოაჩენს, რომ არც ერთ გაკვეთილს თავისთავად დასრულებული ფორმა არა აქვს, არამედ ისინი ერთმანეთზეა მიბმული. მოსწავლეთა ჯგუფებს ეძლევათ საშუალება, თავად შეიმუშაონ მუშაობის გრაფიკი, საკუთარი შესაძლებლობების გათვალისწინებით.

იმის გათვალისწინებით, რომ გამოფენა ჩატარდება ბავშვთა საყოველთაო დღეს (20 ნოემბერი), სასურველია პროექტის დასაწყისად განისაზღვროს ოქტომბრის ბოლო/ნოემბრის დასაწყისი.

გ) ძირითადი კითხვები 8 თავის შესაჯამებლად

ბავშვთა უფლებების პრაქტიკაში გამოცდა	ბავშვთა უფლებების სიღრმისეულად გაცნობა	ბავშვთა უფლებების დანერგვა
მასწავლებელი		
როგორ და რა საშუალებებით არის დაცული ბავშვთა უფლებები საკლასო გარემოსა და სასკოლო საზოგადოებაში?	რა იციან მოსწავლეებმა ბავშვთა უფლებების შესახებ?	მოსწავლეები სწავლობენ, როგორ იმოქმედონ სკოლის გარეთ შექმნილ სიტუაციებში: რა ცოდნა შეიძინეს, რომელიც მათ მომავალ ცხოვრებაში გამოადგებათ?
მოსწავლეები საკლასო ოთახს და სკოლას აღიქვამენ, როგორც წამახალისებელ, სტიმულის მომცემ სასწავლო გარემოს. ყოველდღიური ჟურნალ-გაზეთები გამოყენებულია, როგორც სამუშაო მასალა. ამგვარად, სკოლა გარდაიქმნება ადგილად, სადაც მოსწავლეები თავიანთ ყოველდღიურ ცხოვრებას განიხილავენ.	მოსწავლეები სწავლობენ, როგორ გააანალიზონ ბავშვთა უფლებები, სისტემატური მიდგომის გამოყენებით.	მოსწავლეები სწავლობენ, როგორ წარმოადგინონ საკუთარი ნამუშევრები (ამ შემთხვევაში, პოსტერები) და ამით ისინი იძენენ უნარს, წარმოადგინონ და იმსჯელონ იმ მნიშვნელოვან მოვლენებზე, რომლებსაც სკოლის გარეთ აქვს ადგილი.
მოსწავლეები		
რა გამოცდილება მივიღე კლასში, ბავშვთა უფლებების თვალსაზრისით?	რა შევისწავლე ბავშვთა უფლებების შესახებ?	როგორ შემიძლია ვიმოქმედო ამის შემდეგ?
მუშაობის პროცესში, მე გამოვცადე ჩემი თანაკლასელებისა და მასწავლებლის მხრიდან როგორც წახალისება, ასევე, გამოწვევები, რომლებსაც ისინი ჩემ წინაშე აყენებდნენ. ორივე შემთხვევაში, ისინი მე დახმარებას მიწევდნენ.	მე გავაცნობიერე, როგორი სიზუსტით და სიფრთხილით არის შედგენილი ბავშვის უფლებების კონვენციის მუხლები და რამდენ ასპექტს მოიცავს თითოეული მათგანი. მე ვისწავლე, როგორ გავაანალიზო ისინი და მათზე ფიქრის საშუალება მომეცა.	მე მზად ვარ, მონაწილეობა მივიღო იმ საკითხების გამო გამართულ საჯარო დებატებში, რომელიც მე მესმის. მე მზად ვარ, დავიცვა ჩემი შეხედულება, რომელიც ბავშვთა უფლებებისა და ადამიანის უფლებების შესახებ გამაჩნია და, ასევე, მზად ვარ, მოვისმინო სხვა ადამიანების შეხედულებები.

რესურსები

- დიდი ფორმატის (A2 პლაკატებისთვის) ფურცლები;
- ფერების მიხედვით დახარისხებული ფურცლები;
- ფლომასტერები;
- მაკრატლები;
- წებო;
- ძველი ჟურნალები და გაზეთები;
- სურათები და ფოტოები;
- ბავშვის უფლებათა კონვენციის ტექსტი (იხ. დანართი), ასლი გადაეცემა თითოეულ მოსწავლეს;
- დავალების აღწერა, ასლი გადაეცემა თითოეულ ჯგუფს (იხ. გაკვეთილი 2).

დ) მსვლელობა

გაკვეთილი 1

პირველ რიგში, მასწავლებელი მოსწავლეებს აცნობს შემდეგი ოთხი გაკვეთილის დეტალურ გეგმას. მოსწავლეებისათვის გასაგები უნდა იყოს, რომ მათ ამოცანას პოსტერის შექმნა წარმოადგენს, რომელიც ბავშვთა უფლებების თემაზე უნდა იყოს შექმნილი და შესაძლებელია საუკეთესო პოსტერის შექმნაზე კონკურსიც კი გაიმართოს. ჭკვიანურ იქნება მოსწავლეებმა გაიხსენონ განვლილი მასალა ბავშვთა უფლებების შესახებ.

მასწავლებელი დაურიგებს მოსწავლეებს 1989 წლის ბავშვის უფლებების კონვენციის ასლს (იხ. დანართი) რომელიც შედგება 54 მუხლისაგან, რომელთაგანაც, პირველი 41 მუხლი, და 42 მუხლი, მოსწავლეებისათვის განსაკუთრებული მნიშვნელობის მატარებელია.

დავალემა: თითოეულმა მოსწავლემ უნდა წაიკითხოს ბავშვის უფლებების კონვენციის სრული ვერსია და ამოარჩიოს სამ მუხლი, რომელიც, მისი თვალსაზრისით, ყველაზე მნიშვნელოვანია.

დაფაზე დამაგრებულია ბავშვის უფლებათა კონვენციის მუხლების შესაბამისი ნუმერაციით დალაგებული ბარათები. მოსწავლეებმა მათ მიერ შერჩეული მუხლის შესაბამის ბარათზე უნდა დაიტანონ აღნიშვნა. დაფაზე გაკრული ბარათები, მუხლების შესაბამისი ნომრებით, ამჯერად უნდა დალაგდეს მოსწავლეების მიერ მათთვის მინიჭებული პრიორიტეტის მიხედვით.

ამის შემდეგ მასწავლებელი უძღვება მოსწავლეებს შორის გამართულ დისკუსიას:

- შეგიძლიათ განსაზღვროთ, რა პრინციპი უდევს საფუძვლად მუხლების თქვენ მიერ შედგენილ თანმიმდევრობას?
- მოსწავლეების მიერ მინიჭებული პრიორიტეტის მიხედვით დალაგებული მუხლები როგორ ასახავს ბავშვებისა და მოზარდების რეალურ სიტუაციას მოცემულ გარემოში?
- შეგიძლიათ განსაზღვროთ ნიმუში ან ძირითადი პრინციპი?
- რომელი საფუძვლებია გამოტოვებული?

გაკვეთილები 2 და 3

ამჯერად მოსწავლეები უნდა გადანაწილდნენ ჯგუფებად. მოსწავლეების დაჯგუფება სამი გზით შეიძლება და მასწავლებელმა თავად უნდა აირჩიოს, რომელ მათგანს გამოიყენებს ჯგუფების ჩამოსაყალიბებლად.

ა) მოსწავლეების დაჯგუფება შემთხვევითობის პრინციპით და შესაბამისი პროცედურების დაცვით.

ბ) მეორე გზა არის, მოსწავლეებს მისცეთ არჩევანის გაკეთების საშუალება იმასთან დაკავშირებით, თუ ვისთან ერთად ისურვებდნენ მუშაობას. ეს მეთოდი გულისხმობს გადაწყვეტილებების მიღებას ისეთ საკითხებზე, როგორცაა ჯგუფის დინამიკა და ურთიერთობები მოსწავლეებს შორის;

გ) მესამე გზა არის მასწავლებლის მიერ მოსწავლეებისათვის იმ კრიტერიუმების შეთავაზება, რომლის მიხედვითაც უნდა შედგეს ჯგუფები. ამ შემთხვევაში მასწავლებელმა ნათლად და გასაგებად უნდა განუმარტოს მოსწავლეებს ჯგუფების შედგენის კრიტერიუმები.

მოსწავლეებმა საკუთარ ჯგუფს უნდა შეურჩიონ სახელი და გადაინაწილონ სამი დავალემა. თითოეულ ჯგუფს სჭირდება დროის მენეჯერი, რესურსების მენეჯერი და კოორდინატორი. ჯგუფის წევრებმა წერილობით (A2 ფორმატის ქალაქზე) უნდა განსაზღვრონ, თუ რომელ მოსწავლეს რა პასუხისმგებლობა აკისრია სამუშაოს შესრულებისას. ჯგუფების მიერ მომზადებული ეს სამუშაო გეგმები უნდა გამოიკრას კლასში. მოგვიანებით, ჯგუფებმა თავიანთ სამუშაო გეგმაში უნდა მიუთითონ, თუ ბავშვთა უფლებების კონვენციის რომელ მუხლებზე მუშაობს ჯგუფი. ამასობაში,

მასწავლებელი დაფიდან ხსნის მოსწავლეების მიერ შედგენილი თანამიმდევრობიდან 10 ყველაზე პრიორიტეტული მუხლის შესაბამის ბარათებს და ათავსებს მათ მაგიდაზე, პირით ქვემოთ ისე, რომ მოსწავლეები ვერ ხედავდნენ მასზე დატანილ მუხლის ნომერს. ყოველი ჯგუფის კოორდინატორი იღებს მაგიდიდან ერთ-ერთ ბარათს და, ამის შემდეგ, მასწავლებელი უხსნის მოსწავლეებს, თუ რაში მდგომარეობს მათი დავალება:

დავალება

მოსწავლეთა ჯგუფები ამზადებენ პოსტერებს ბავშვთა ერთ-ერთი უფლების შესახებ.

პოსტერი უნდა მოიცავდეს შემდეგ ელემენტებს:

- ბავშვის უფლებისათვის შერჩეული სახელწოდება;
- ბავშვის უფლებათა კონვენციიდან აღებული მუხლის ტექსტი;
- სურათი, რომელიც სიმბოლურად გამოხატავს მოცემული მუხლის შინაარსს;
- ჟურნალიდან ან გაზეთიდან ამოღებული სტატია, რომელიც ამ მუხლით გათვალისწინებულ უფლებას ეხება. სტატია უნდა ეხებოდეს კონკრეტული უფლების დარღვევის ან დაცვის შემთხვევას. მასწავლებელი დაგეხმარებათ შერჩევის კრიტერიუმების მოძიებაში.

პოსტერზე მუშაობის დასრულების შემდეგ, მოსწავლეთა ჯგუფმა უნდა შეარჩიოს სხვა მუხლი, ბავშვის უფლებათა კონვენციის დარჩენილი მუხლებიდან და შექმნას მეორე პოსტერი, იმავე პრინციპების დაცვით.

მოსწავლეთა ჯგუფები გაეცნობიან დავალების შინაარსს და გადაწყვეტენ ვინ რაზეა პასუხისმგებელი (ზემოხსენებული ფუქციების მიხედვით).

შემდეგ (გაკვეთილი 2) ჯგუფის წევრები ადგენენ საჭირო მასალების ჩამონათვალს და ინიშნავენ ნებისმიერ კითხვას, რომელიც მათ გაუჩნდებათ მოსამზადებელი სამუშაოების ჩატარების პროცესში. თანხმდებიან სამუშაო გეგმაზე და ადგენენ დროის განრიგს. მნიშვნელოვანი საკითხები: რა არის გასაკეთებელი? რა მასალა უნდა მოვიძიოთ? რა უნდა მოიტანოს გაკვეთილზე ჯგუფის თითოეულმა წევრმა სახლიდან? სად უნდა ინახებოდეს შეგროვილი მასალა?

გაკვეთილის ბოლოს მნიშვნელოვანია მასწავლებელმა შეამოწმოს თითოეული ჯგუფის მონაწილეებს შორის საქმე და დავალება რამდენად ოპტიმალურად არის განაწილებული. სასარგებლო იქნება მოკლე დიალოგი შემდეგ კითხვებზე: რა ეტაპზე ვართ ჩვენ საქმეში? სად გვჭირდება დახმარება? კმაყოფილი ვართ დავალების გადანაწილებით ჯგუფს შიგნით? ყველასთვის ნათელია თუ რა უნდა მოიკვილოს და შეაგროვოს სახლში?

შემდეგ (საშინაო დავალება 2-3 გაკვეთილებს შორის, ასევე მე-3 გაკვეთილის განმავლობაში) მოსწავლეები აკვირდებიან თავიანთ ნაშრომს (სურათი და ტექსტი), და პოულობენ ისეთ საკითხებს რომლებიც წარმოადგენენ ძირითად გამოწვევებს და შესაძლებელია იყოს მასწავლებლის მხარდაჭერის გარანტი. მე-3 გაკვეთილზე მოსწავლეებს თავიანთი ნაშრომი და შეგროვილი მასალები მოაქვთ სკოლაში. მე-3 გაკვეთილის ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი საკითხი არის ლამაზი პოსტერის შექმნა.

გამოფენის ორგანიზების დაზუსტება: სად უნდა გაიმართოს იგი და როდის (ალბათ საზოგადოებრივ შენობაში)? ვინ მიიღებს მონაწილეობას (მხოლოდ ჩვენი კლასი, თუ პარალელურ კლასაც შევთავაზებთ პროექტში მონაწილეობის მიღებას)? ვის უნდა დაევალოს გამოფენის გახსნა? ვინ უნდა მოვიწვიოთ ღონისძიებაზე? გაიმართება თუ არა საუკეთესო პლაკატის დაჯილდოების ცერემონია? ვინ უნდა შედიოდეს ჟიურის შემადგენლობაში?

გაკვეთილი 4

კლასში გაიმართება დასრულებული პოსტერების პრეზენტაცია დისკუსის თანხლებით.

გამოფენასთან დაკავშირებული კითხვების დაზუსტება.

ამ პროექტთან დაკავშირებული სამუშაოს განხილვა (დავალებების განაწილება, პრობლემები ნაშრომთან და ინფორმაციის შეგროვებასთან, რა იყო გამოსადეგი/საჭირო რჩევა, ცუდი/კარგი გამოცდილება, ჯგუფის დინამიკა და ა.შ.)

ბოლოს, განვიხილოთ რა სურათი გვაქვს სახეზე ბავშვთა უფლებების თვალსაზრისით მოცემულ მომენტში: ჩვენ რა გავაკეთეთ არსებული მდგომარეობის გასაუმჯობესებლად? რა შეიძლება კიდევ გაკეთდეს არსებული სიტუაციის გამოსასწორებლად? რა კონკრეტული ნაბიჯები უნდა გადაიდგას? როდის არის ხელისუფლების ჩართულობა საჭირო? და ა.შ.

თავი 9 (დაწყებითი სკოლა, 9კლასი)

რატომ უნდა დავემორჩილოთ წესებს?

ა) გაკვეთილის გეგმა

	ძირითადი კითხვა/ გაკვეთილის თემა	ძირითადი ამოცანა	რესურსები
მოსამზადებელი ეტაპი	მოსწავლეები აგროვებენ ინფორმაციას სკოლის წესის დარღვევის ან გატარების შემთხვევაზე.	დამოუკიდებელი სამუშაო: ინფორმაციის შეგროვება	ფორმა მონაცემთა აღნუსხვისთვის.
გაკვეთილი 1	მოსწავლე, რომელსაც პრობლემა აქვს (სიტუაცია ანალიზისათვის)	ჯგუფური სამუშაო: კონკრეტული სიტუაციის ანალიზი	სამუშაო ფურცლები „სიტუაცია ანალიზისათვის“
გაკვეთილი 2	რატომ აქვს სკოლას წესები?	ჯგუფური სამუშაო: სკოლაში მოქმედი წესების განხილვა ბავშვთა უფლებების ჭრილში. საშინაო დავალება: რომელი წესები მოქმედებენ ჩვენს ყოველდღიურ ცხოვრებაში?	დიდი ფორმატის ფურცლები და სამუშაო ფურცლები: „რატომ აქვს სკოლას წესები?“ სკოლის წესების ჩამონათვალის ასლები; სამუშაო ფურცლები: „რომელი წესები უნდა დავიცვათ ყოველდღიურად?“
გაკვეთილი 3	რა სიტუაციაში გვჭირდება წესები ყოველდღიურ ცხოვრებაში?	ჯგუფური სამუშაო: ვინ „ქმნის“ და ვინ ატარებს არაფორმალურ წესებს?	
გაკვეთილი 4	ვინ უნდა ქმნიდეს კანონებს? (კანონების შექმნის წესები)	ჯგუფური სამუშაო: რომელი წესები უზრუნველყოფს კანონების სამართლიანობას?	
დამატებითი აქტივობა	შემაჯამებელი განხილვა სკოლის ხელმძღვანელის ან მეთოდისტის მონაწილეობით		

ბ) საფუძველი და საგანმანათლებლო მიზნები

მნიშვნელოვანი პრინციპი რომელიც ჩვენი სახელმძღვანელოს ყველა თავს ბავშთა უფლებებთან მიმართებაში ეხება არის „ვსწავლობთ გამოცდილების საშუალებით - ვსწავლობთ მაგალითის გამოყენებით“. ეს ზოგადად სკოლის წესებსა და კანონებსაც ეხება. სკოლა ჩვენი ცხოვრების ნაწილია და შეგვიძლია ადვილად როგორც მივროსაზოგადოება. სკოლის წესებს იგივე დატვირთვა აქვს, რაც კანონებს პოლიტიკურ საზოგადოებაში, რომლებიც ადამიანის უფლებათა დაცვას ემსახურება.

მსგავსება სკოლის წესებსა და პოლიტიკურ საზოგადოებაში მოქმედ კანონებს შორის:

- ვერც ერთი საზოგადოება ვერ იარსებებს, მის წევრებს შორის არსებული შეთანხმების გარეშე, იმის თაობაზე, რომ საჭიროა, ყველა ექვემდებარებოდეს კანონებს.
- კანონები იცავს სუსტებს. კანონები წარმოადგენს ადამიანისა და ბავშვების უფლებათა დაცვის ინსტრუმენტს.
- კანონები გატარებას საჭიროებს, მაგრამ გასათვალისწინებელია, რომ კანონები მხოლოდ მაშინ მოქმედებს, თუ ისინი საზოგადოდ არის აღიარებული და მოწონებული. ამ მიზნით, კანონები უნდა იყოს სამართლიანი.

სხვაობა სკოლის საზოგადოებასა და პოლიტიკურ საზოგადოებას შორის:

- კანონების შექმნა და მათი გატარება ძალაუფლების გამოყენებას ნიშნავს. ძალაუფლება კონტროლს უნდა ექვემდებარებოდეს. აქედან გამომდინარე, დემოკრატიულ საზოგადოებაში, კანონები უნდა ეფუძნებოდეს ადამიანის უფლებათა პრინციპებს, ხოლო კანონების შექმნისა და მათი გატარების ძალაუფლება უნდა იყოს გადანაწილებული და კონტროლდებოდეს.
- სასკოლო საზოგადოებაში სკოლის წესების შექმნასა და მათ გატარებაზე პასუხისმგებლობა აკისრია სკოლის ხელმძღვანელსა და სკოლის შესაბამის პერსონალს, თუმცა (ისევე, როგორც პოლიტიკურ საზოგადოებაში მოქმედი კანონების შემთხვევაში) სკოლის წესების შესახებ უნდა იმართებოდეს დისკუსიები, მათი განხილვა უნდა წარმოებდეს ბავშვთა უფლებების ჭრილში და მოსწავლეები უნდა აცნობიერებდნენ სკოლაში წესების არსებობის აუცილებლობას.

პედაგოგიური მიდგომა: გაკვეთილი გულისხმობს კონცენტრირებული წრის გაფართოების მოდელს. 1-ელ გაკვეთილში მოცემულია სკოლაში შემოდებული კონკრეტული წესის დარღვევის შემთხვევა. მე-2 გაკვეთილი ეხება საკითხს, თუ რა მიზანს ემსახურება სკოლის წესები და გთავაზობს პასუხს, რომ სკოლის წესები ემსახურება ბავშვის უფლებების დაცვას და სკოლის წესები მნიშვნელოვანია სკოლის გამართული ფუნქციონირებისათვის. მე-3 გაკვეთილი გადის სკოლის გამოცდილების მიღმა და განიხილავს ცხოვრების სხვა სფეროებში არსებულ წესებს. მე-4 გაკვეთილი საბოლოოდ ავლენს ხაზს წესებსა და კანონებს შორის და სვამს შეკითხვას, თუ ვის კომპეტენციაში უნდა შედიოდეს ისეთი კანონების დაწესება, რომლებსაც ჩვენ ყველანი უნდა დავემორჩილოთ.

გ) ძირითადი კითხვები 9 თავის შესაჯამებლად

ბავშვთა უფლებების პრაქტიკაში გამოცდა	ბავშვთა უფლებების სიღრმისეულად გაცნობა	ბავშვთა უფლებების დანერგვა
მასწავლებელი		
როგორ და რა საშუალებებით არის დაცული ბავშვთა უფლებები საკლასო გარემოსა და სასკოლო საზოგადოებაში?	რა იციან მოსწავლეებმა ბავშვთა უფლებების შესახებ?	მოსწავლეები სწავლობენ, როგორ იმოქმედონ სკოლის გარეთ შექმნილ სიტუაციებში: რა ცოდნა შეიძინეს, რომელიც მათ მომავალ ცხოვრებაში გამოადგებათ?
მოსწავლეები სწავლობენ, როგორ იმოქმედონ, როდესაც ხვდებიან ძალადუფლების არათანაბარ განაწილებას. მოსწავლეები სარგებლობენ მათთვის მინიჭებული უფლებებით, მაგრამ, ამავე დროს, აცნობიერებენ, რომ გარკვეული ზღვარი გააჩნია იმას, რასაც მათ შეუძლიათ მიაღწიონ.	ბავშვთა უფლებები სახელმწიფო კანონის ნაწილს წარმოადგენს და, აქედან გამომდინარე, მათი დაცვა სავალდებულოა. მიუხედავად ამისა, ამ უფლებების სრული განხორციელება არც ერთ სახელმწიფოში არ ხდება.	მოსწავლეებისათვის მნიშვნელოვანია მიღებული გამოცდილება, რადგან ეს მათ მომავალ ცხოვრებაში დაეხმარება, როგორც ზრდასრულ მოქალაქეებს, რათა მათ თავი გაართვან სამოქალაქო საზოგადოებაში მოლაპარაკებებისას წარმოქმნილ სირთულეებს და გადალახონ პოლიტიკური მარცხი, რომლისგანაც არავინ არის დაზღვეული.
მოსწავლეები		
რა გამოცდილება მივიღე კლასში, ბავშვთა უფლებების თვალსაზრისით?	რა შევისწავლე ბავშვთა უფლებების შესახებ?	როგორ შემიძლია ვიმოქმედო ამის შემდეგ?
მე ვისწავლე, როგორ გავართვა თავი უფლებებისა და მოვალეობების შესახებ მოლაპარაკებებისას წამოჭრილ სირთულეებს. მე ვისწავლე, როგორ გადავლახო იმედგაცრუება და მარცხი.	მე ვიცი, რომ უფლებები და მოვალეობები აუცილებელია საზოგადოებაში თანაცხოვრებისათვის. მე აგრეთვე ვიცი, რომ ბავშვთა უფლებებიც ამ ჩარჩოებშია მოქცეული.	მე შემიძლია, ვიმსჯელო უფლებებსა და მოვალეობებზე, იმ ცოდნის გამოყენებით, რომელიც მე შევიძინე. მე შემიძლია, მოლაპარაკებები ვაწარმოო და საკითხები განვიხილო ხელისუფლების წარმომადგენლებთან, შემიძლია დავიცვა საკუთარი პოზიცია და, აგრეთვე, მოვუსმინო სხვებს.

დ) მსვლელობა

1 - ლი გაკვეთილისთვის მომზადება

პირველ გაკვეთილამდე დაახლოებით ერთი კვირით ადრე, მასწავლებელი მოსწავლეებს შემდეგ დავალებას აძლევს: მოსწავლეებმა უნდა შეაგროვონ ინფორმაცია შემთხვევაზე, რომელიც არც თუ ისე დიდი ხნის წინ მოხდა და რომელიც ეხება მოსწავლის მიერ სკოლაში მოქმედი წესის დარღვევასა და დამრღვევის მიმართ გატარებულ ღონისძიებებს (სასურველია მაგალითები მოყვანილი იყოს თქვენი სკოლიდან ან თემიდან). მოსწავლეებმა უნდა აწარმოონ ჩანაწერები, რომლებიც დადგენილ კითხვებზე პასუხების სახით უნდა იქნეს შესრულებული:

სკოლის წესების დარღვევა: ძირითადი კითხვები

1. რა მოხდა?
2. ვინ არის ჩართული მომხდარში?
3. რა ღონისძიებები გატარდა სკოლის წესის დამრღვევის მიმართ?

გაკვეთილი 1: მოსწავლე, რომელსაც პრობლემა აქვს (სიტუაცია ანალიზისთვის)

შესავალი: (მასწავლებელი მოსწავლეებს ანაწილებს ჯგუფებში): კლასმა უნდა შეარჩიოს სიტუაცია, რომლის შესწავლაც სიღრმისეულად მოუწოდებთ (სასურველია სიტუაცია უშუალო სოციალური გარემოდან, რომლის კონტექსტიც მათთვის ცნობილია).

დისკუსია: მოსწავლეებმა უნდა შეძლონ, განსაზღვრონ მოცემულ შემთხვევასთან დაკავშირებული პრობლემის არსი, რა დროსაც საჭირო ხდება საზოგადოებისათვის სკოლის წესების შეხსენება და მათი გატარება. მასწავლებელი ამხნეებს მოსწავლეებს, რათა მათ თავისუფლად გამოთქვან საკუთარი მოსაზრებები ამ შემთხვევასთან დაკავშირებით. შემთხვევის არსიდან გამომდინარე, მათ მიერ გაკეთებული კომენტარები შესაძლებელია ურთიერთგამომრიცხავი იყოს ან შეიძლება მოსწავლეების გამოსვლებში ერთსულოვნება იგრძნობოდეს (მაგალითად, „ამ ნაბიჯის გადადგმა სავსებით მართებული იყო“, ან „მე ვფიქრობ, ეს სასჯელი არ იყო სამართლიანი ან გადაჭარბებული იყო“). მასწავლებელი რომელიმე მოსწავლეს სთხოვს, შეაჯამოს მოსწავლეების მიერ ამ შემთხვევის შესახებ გაკეთებული კომენტარები.

მასწავლებლის ანალიზი: თუ ამ საკითხს ჩავუღრმავებთ, გაცილებით რთულ პრობლემებს წააწყდებით. საკითხის ყველა ასპექტის გასაგებად საჭიროა დეტალური კვლევა.

მასწავლებელი მოსწავლეებს დაურიგებს სამუშაო ფურცელს, რომელიც შერჩეულ საკითხზე სამუშაოდ გამოდგება (ოთხი მოსწავლისგან შემდგარი ჯგუფები).

სიტუაცია ანალიზისათვის:	
მოსწავლე, რომელსაც პრობლემა აქვს ჩვენს სკოლაში	
1. რა მოხდა?	
2. ვინ აღმოაჩინა მომხდარი და ვინ გაახმოვანა ეს შემთხვევა?	
3. ვინ არის ჩართული მომხდარში?	
4. რას წარმოადგენს პრობლემა? (რატომ გახდა	

აუცილებელი სკოლის მუშაობისა თუ ცხოვრების წესის დასაცავად გამოსვლა?)	
5. სკოლაში მოქმედი რომელი წესი (წესები) ესადაგება მომხდარს?	
6. რა სადამსჯელო ღონისძიებები იქნა გატარებული?	
7. რა ზემოქმედება აქვს გატარებულ სადამსჯელო ღონისძიებას სკოლაში მოქმედი წესის დამრღვევ მოსწავლეზე და სხვა მოსწავლეებზე?	
8. ...	

აუცილებლობის შემთხვევაში შესაძლებელია სამუშაო ვერსია შეიცვალოს პლენარულ სესიაზე.

მოსწავლეთა ჯგუფი ირჩევს მომხსენებელს და საჭიროების შემთხვევაში დამატებით სხვა როლებსაც გაინაწილებენ (დროის მენეჯერი და ა.შ.). ჯგუფის წევრები ერთმანეთს უზიარებენ მოცემული შემთხვევის შესახებ მათ მიერ მოპოვებულ ინფორმაციას და გადააქვთ ინფორმაცია სამუშაო ფურცელზე, რის შემდეგაც უნდა განიხილონ ეს შემთხვევა, განსაკუთრებით, მე-4 და მე-7 კითხვებზე პასუხები, რაც მათ საშუალებას აძლევს, ჩასწვდნენ პრობლემის არსს.

გაკვეთილის დარჩენილი დრო შემდეგ აქტივობას ეთმობა: თითოეული ჯგუფის თითო წევრი, რომელიც მომხსენებლის ფუნქციას ასრულებს, უნდა წარსდგეს კლასის წინაშე და გააცნოს სხვა მოსწავლეებსაც ამ ორ კითხვაზე მისი ჯგუფის მიერ გაცემული პასუხები. მოსწავლეები პრეზენტაციებით უნდა წარსდგნენ კლასის წინაშე მომდევნო გაკვეთილის დასაწყისში.

გაკვეთილი 2: რატომ აქვს სკოლას წესები? (ხანგრძლივობა: დაახლოებით 1 ½ გაკვეთილი)

გაკვეთილის დასაწყისში ჯგუფები კლასის წინაშე წარსდგებიან პრეზენტაციებით. თითოეული ჯგუფის მომხსენებელი მე-4 კითხვის და მე-7 კითხვის პასუხის გარშემო ისაუბრებს. შემდეგ საკლასო დისკუსია გაიმართება.

სტიმული:

- რა ასპექტში ეთანხმებიან მოსწავლეთა ჯგუფები ერთმანეთს? რა ასპექტში აქვთ მათ განსხვავებული მოსაზრებები?
- რა მომეწონა? რას ვეთანხმები? რა არ მანაღვლებს? რა არის ჩემთვის მიუღებელი? რატომ?

ყველა შემთხვევის განხილვისას, ზოგადად, მოსწავლეები შემდეგ დასკვნამდე მივლენ: ჩვენ ყველა ვსარგებლობთ ადამიანის უფლებებით და სამოქალაქო უფლებებით, რომლებიც ასევე დაცული უნდა იყოს სკოლაში. იმისათვის, რომ სკოლას მიეცეს ამ უფლებათა განხორციელების საშუალება, საჭიროა გარკვეული პირობების შექმნა. რომელიმე მოსწავლე ან მასწავლებელი ამ მოსაზრებას შემდეგნაირად აჯამებს: სკოლა წარმოადგენს ადგილს, სადაც განსხვავებული ასაკის ბევრ ადამიანს უწევს ერთმანეთთან ურთიერთობა და ერთად მუშაობა. ეს პროცესი ორგანიზებასა და მართვას საჭიროებს, რაც სკოლაში მოქმედი წესების აუცილებლობას განაპირობებს, მათ შორის ისეთი წესების, რომლებიც არეგულირებს გაკვეთილების დროულად დაწყებასა და დამთავრებას, ყველა შესაბამისი პირის თანდასწრებით, მათ შორის, მასწავლებლის. გარდა ამისა, სკოლა ზრუნავს ბავშვებისა და მოზარდების უფლებათა დაცვაზე: უპირველეს ყოვლისა, იგი იცავს მათ უფლებას, მიიღონ განათლება.

განათლების მიღების უფლებაზე საკლასო დისკუსია: სად ჩაეყარა საფუძველი ამ უფლებას?

ამის შემდეგ მასწავლებელი მოსწავლეებს ესაუბრება ბავშვის უფლებებზე, რომლებიც მნიშვნელოვანია სკოლისათვის. გამოყენებულ იქნება შემდეგი სამუშაო ფურცელი, რომელიც შესაძლებელია გადიდებული ვარიანტის სახითაც წარმოვადგინოთ მაგ: ფლიპჩარტზე ან პროექტორზე:

რატომ აქვს სკოლას წესები?	
ბავშვთა და მოზარდთა უფლებები (1989 წლის კონვენცია)	ჩვენს სკოლაში მოქმედი რომელი წესები ემსახურება მოცემული უფლებების დაცვას?
მუხლი 13: გამოხატვის თავისუფლება	
მუხლი 14: აზრის, სინდისისა და რელიგიის თავისუფლება	
მუხლი 24: ჯანმრთელობის დაცვა	
მუხლი 28: განათლების მიღების უფლება, მათ შორის, უმაღლესი განათლების ხელმისაწვდომობა და სკოლაში რეგულარული დასწრების უზრუნველყოფისაკენ მიმართული ღონისძიებები	
მუხლი 31: დასვენებისა და თავისუფალი დროის ქონის უფლება	
მუხლი 33: ნარკოტიკული საშუალებების ავადმომხმარებლისაგან დაცვა	
მუხლი 37: არასათანადო მოპყრობისაგან დაცვა	

სასკოლო დისკუსია: „სკოლაში მოქმედი წესების განხილვა ბავშვთა უფლებების ჭრილში: რატომ აქვს სკოლას წესები?“

მასწავლებელი გაკვეთილის თემის სათაურს წერს დაფაზე: „რატომ აქვს სკოლას წესები?“ ყველა მოსწავლეს აწვდის სკოლაში მოქმედი წესების ჩამონათვალის ასლს. თითოეულ ჯგუფს ურიგდება თითო ფლიპჩარტი და მარკერი. იგი მოსწავლეებს აცნობს დავალებას:

- მოსწავლეები ქმნიან ოთხ-ოთხი მოსწავლისაგან შემდგარ ჯგუფებს. თავდაპირველად მოსწავლეები მუშაობენ დამოუკიდებლად. ისინი ეცნობიან სკოლაში მოქმედ წესებს.
- ამის შემდეგ მოსწავლეები მუშაობენ ჯგუფურად. ისინი თავიანთ მოსაზრებებს უზიარებენ ერთმანეთს და ცდილობენ, შეთანხმდნენ იმაზე, თუ სკოლაში მოქმედი რომელი წესი ბავშვთა

რომელი უფლების დაცვას უზრუნველყოფს. მოსწავლეებს საკუთარი დასკვნები და შედეგები გადააქვთ სამუშაო ფურცელზე.

- აიღეთ სამუშაო ფურცელი „რატომ აქვს სკოლას წესები?“ და დააკავშირეთ ბავშვთა უფლებების კონვენციის რომელი მუხლები შეესაბამება თქვენი სკოლის ან კლასის წესებს.
- მოსწავლეთა ჯგუფები ირჩევენ ჯგუფის ორ წევრს, რომელიც კლასის წინაშე პრეზენტაციით უნდა წარსდგეს.

ჯგუფის წევრები კლასის წინაშე უნდა წარსდგნენ თავიანთი შედეგებით. მასწავლებელი აკონტროლებს, რომ მოსწავლეთა პრეზენტაცია, ისევე, როგორც ნებისმიერი განხილვა, რომელიც ამ პრეზენტაციებს შეიძლება მოჰყვეს, საღ მსჯელობას ეფუძნებოდეს.

გაკვეთილისათვის განკუთვნილი დროის ბოლო ხუთი წუთის განმავლობაში, მასწავლებელი ცდილობს, მოსწავლეების ყურადღება გაამახვილოს გაკვეთილის ძირითად თემაზე, რომელიც კითხვის სახით არის მოცემული დაფაზე: რატომ გააჩნია სკოლას წესები? (მოსწავლეები, ამ კითხვაზე პასუხად, სავარაუდოდ, შეეცდებიან, შეაჯამონ გაკვეთილის განმავლობაში გაკეთებული დასკვნები: „სკოლა უზრუნველყოფს ყველა ბავშვისა თუ მოზარდის იმ უფლების დაცვას, რომელიც მათთვის განათლების მიღების შესაძლებლობების მიცემაში მდგომარეობს.“ ან: „ სკოლაში წესების არსებობა მისი ამ ფუნქციის უზარვეზო და ეფექტურ შესრულებას ემსახურება.“ და ა.შ.).

დავალება 1, გაკვეთილის დასასრულს: მოკლედ შეაჯამეთ რა ისწავლეთ ა) თემასთან დაკავშირებით „(სკოლა) წესების გარეშე...“ და ბ) კითხვასთან დაკავშირებით „ რატომ გააჩნია სკოლას წესები?“

დავალება 2, (დავალების ასლის გადაღება ან სამუშაო რვეულში გადატანა):

მთელი დღის წესები

აირჩიეთ კვირის რომელიმე დღე, დასვენების დღეების გარდა. დაწერეთ ამ დღის განრიგი და მიაწერეთ, რომელ დროს რომელი წესის დაცვა გევალებათ (დაუწერელი წესებიც).

გამოიყენეთ ის წესები, რომლებიც გკარნახობთ, როგორ მოიქცეთ და რა გააკეთოთ, მაგალითად:

- როდესაც იმყოფებით სახლში, თქვენს ოჯახთან ერთად;
- როდესაც ხვდებით მეგობრებს;
- როდესაც რაიმეს ყიდულობთ მაღაზიაში;
- როდესაც მოძრაობთ ქალაქში.
- და ა.შ.

დაფიქრდით და გადაწყვიტეთ, რომელი წესები წარმოადგენს დაწერილ, ფორმალურ წესებს და რომელი - დაუწერელ, არაფორმალურ წესებს. მაგალითად, სკოლის წესები ფორმალურ წესებს განეკუთვნება. წესები, რომლებიც გკარნახობს, როგორ უნდა მოვიქცეთ მაგიდასთან ჯდომის დროს, ან ჩვენი ოჯახის წევრებისა ან მეგობრების გარემოცვაში ყოფნის დროს, განეკუთვნება არაფორმალურ წესებს.

დრო	წესი	ფორმალური/არაფორმალური
...		
07:00		
08:00		
09:00		
10:00		
11:00		
12:00		
13:00		
14:00		
15:00		
16:00		
17:00		
18:00		
19:00		
20:00		
21:00		
22:00		
...		

გაკვეთილი 3: ვინ ქმნის წესებს ყოველდღიურ ცხოვრებაში?

მასწავლებელი სთხოვს მოსწავლეებს, ექსპერტების როლი მოიხსონ და კლასის წინაშე წაიკითხონ მაგალითები საშინაო დავალების სახით შესრულებული ნამუშევრიდან, მაგალითები უნდა შეიცავდეს როგორც ფორმალურ, ასევე, არაფორმალურ წესებს.

მასწავლებელი შეარჩევს ორ მაგალითს და, მათი გამოყენებით, დაფაზე ადგენს მარტივ მატრიცას, მაგ:

წესის ტიპი	წესის არსი	შედგენილია ... მიერ	გატარებას უზრუნველყოფს ...
ფორმალური წესი (მაგალითად, კანონი):	ქუჩის გადაკვეთა აკრძალულია, როდესაც შუქნიშანი წითლად ანათებს.		
არაფორმალური წესი:	მაგიდასთან ჯდომის დროს არ შეიძლება სკამზე ქანაობა		

მასწავლებელი სთხოვს მოსწავლეებს, გამოავლინონ თავიანთი ცოდნა და გამოთქვან მოსაზრებები მოყვანილ მაგალითებთან დაკავშირებით. ქუჩაში მოძრაობის წესი - რომელიც სინამდვილეში კანონს წარმოადგენს - აბსულუტურად ნათელია (შემუშავებულია ტრანსპორტის სამინისტროს მიერ და დამტკიცებულია პარლამენტის მიერ (შესულია კანონმდებლობაში); მის გატარებას უზრუნველყოფს პოლიცია და, საჭიროების შემთხვევაში, სასამართლო (მაგალითად, კანონდამრღვევი პირისათვის ჯარიმის დაწესებით). მოსწავლეებისათვის უფრო რთული იქნება, დაასახელონ, ვის მიერ იქნა შემოტანილი არაფორმალური წესი, მაგ: არ დავაბოყინოთ სუფრაზე. მოსწავლეებმა შეიძლება ივარაუდონ, რომ ზემოთ მოყვანილ მაგალითში მოცემული წესი (მაგიდასთან მოქცევის წესები) ტრადიციის შემადგენელ ელემენტს წარმოადგენს, რომლის დაცვასაც ითხოვენ მათი მშობლები და უფროსები. მასწავლებელმა მოსწავლეებს უნდა მისცეს საშუალება, ექსპერტების როლში გამოვიდნენ და რაც შეიძლება ბევრმა მოსწავლემ მიიღოს მონაწილეობა საერთო საკლასო განხილვაში. მოსწავლეების მიერ მოწოდებული ინფორმაცია მასწავლებელს შეაქვს მატრიცაში.

მასწავლებლის მითითებით, მოსწავლეები ერთიანდებიან ოთხი ან ხუთი მოსწავლისაგან შემდგარ ჯგუფებად. მათ ამოცანას წარმოადგენს, ერთმანეთს გააცნონ არაფორმალური წესების ის მაგალითები, რომლებიც მათ თავიანთ სამუშაო ფურცლებზე აქვთ დატანილი და იმსჯელონ, თუ რა საშუალებით შეუძლიათ მათ უზრუნველყონ ამ წესების დაცვა და გატარება. გარდა ამისა: არსებობს წესები რომლებიც სპეციფიკურია სქესის, ნორმის ან კანონის მიმართ?

შედეგები სრულად გვექნება პლენარულ სესიაზე. დისკუსიის დროს განსახილველი შესაძლო საკითხები:

- დაუწერელი წესების ტიპი და რანჟირება ჯგუფებს შორის (მაგალითებით)
- ვინ განსაზღვრავს და ცვლის დაუწერელ წესებს და სანქციებს კანონის დარღვევის შემთხვევაში?
- გენდერის სპეციფიკური დაუწერელი წესები
- რა საშუალება გვაქვს ჩვენ წესების განსასაზღვრად ან შესაცვლელად? როდის და სად შეგვიძლია აზრის გამოთქმა?

გაკვეთილი 4: ვინ უნდა ქმნიდეს კანონებს? (კანონების შექმნის წესები)

მასწავლებელი, გაკვეთილის დასაწყისში, მოსწავლეებს შეახსენებს იმ აღმოჩენების შესახებ, რომლებიც მათ წინა გაკვეთილზე გააკეთეს. მოსწავლეებმა განიხილეს არაფორმალური წესები და კანონები. მოცემულ გაკვეთილზე მათ მოუწევთ დაფიქრება და მსჯელობა იმის შესახებ, თუ როგორ იქმნება კანონები.

სტიმული: მასწავლებელი მოსწავლეებს აწვდის კანონის მაგალითს, რომელიც დიდი ფორმატის ქაღალდზე ან მუყაოს ფურცელზეა დაწერილი.

§1 ყველა კაცი, რომელიც აპრილშია დაბადებული, თავისუფლდება გადასახადების გადახდისაგან.

დისკუსია: მოსწავლეებს თავისუფლად შეუძლიათ გააკეთონ კომენტარი მოცემულ მაგალითზე; მათ მიერ გამოთქმული მოსაზრებები უნდა ეხებოდეს შემდეგ ასპექტებს:

- კანონი არ არის სამართლიანი, ვინაიდან იგი არღვევს დისკრიმინაციის დაურღვევლობის პრინციპს.
- იგი გენდერულ დისკრიმინაციასაც კი მოიცავს, ვინაიდან აპრილში დაბადებული მხოლოდ კაცები თავისუფლდებიან გადასახადებისაგან, და არა ქალები;
- ამკარაა, რომ იგი ადამიანთა მხოლოდ მცირერიცხოვანი ჯგუფის ინტერესებს ემსახურება - კაცებისა, რომლებიც აპრილში არიან დაბადებული.
- კანონი ყველას კეთილდღეობას უნდა ემსახურებოდეს. აქედან გამომდინარე, ამგვარი კანონები მიუღებელია.
- არასამართლიანი კანონები საზოგადოებაში კონფლიქტის გაღვივების საფუძველს ქმნის და შესაძლებელია ამ საზოგადოების ნგრევეც კი გამოიწვიოს.

მასწავლებლის მითითებით, მოსწავლეები ერთიანდებიან ოთხი ან ხუთი მოსწავლისაგან შემდგარ ჯგუფებად. მათი ამოცანა შემდეგში მდგომარეობს: მოსწავლეებმა უნდა განიხილონ, რა წესები და პრინციპებია საჭირო იმისათვის, რომ არ დაუშვან არასამართლიანი კანონმდებლობის შემოღება. მოსწავლეთა ჯგუფები უნდა შეთანხმდნენ მაქსიმუმ სამ ძირითად წესზე ან პრინციპზე, რომელსაც ისინი შემდგომ სხვა მოსწავლეებს გააცნობენ.

პლენარული სესია: პრეზენტაცია, დისკუსია, შედარება.

რეალურად ვინ შეიმუშავებს კანონებს ჩვენს ქვეყანაში? მასწავლებლის მიერ მოსწავლეების განვლილი მასალების შეგროვება და პრეზენტაციების შეჯამება. ძირითადი საკითხები: ჩვენი ქვეყნის კონსტიტუცია მოიცავს ადამიანის უფლებებს, მათ შორის, თანასწორობისა და პიროვნული თავისუფლების პრინციპებს. იგი ასევე შეიცავს მუხლს, რომელიც განსაზღვრავს, თუ ვინ უნდა იყოს პასუხისმგებელი კანონების შექმნაზე, უმეტეს შემთხვევაში ეს არის წარმომადგენლობითი ორგანო, რომელიც კანონის მიღებას ხმათა უმრავლესობით ახორციელებს. ამ წარმომადგენლების თანამდებობაზე მოსვლა არჩევნების საშუალებით წარმოებს და, მამასადაამე, მათზე კონტროლს მოქალაქეები ახორციელებენ. ზოგიერთი კანონი პირდაპირ კენჭისყრით იქმნება საარჩევნო ყუთში.

შემჯამებელი დისკუსია განვლილი მასალის შესახებ და სამომავლო პერსპექტივების განჭვრეტა ნორმებით და კანონებით რეგულირებულ საზოგადოებაში მცხოვრები ბავშვის მიმართ.